

Život i djelo Anne Katharine Emmerick

Ognjenović, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Catholic Faculty of Theology / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:120:386354>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Catholic Faculty of Theology](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU

ŽIVOT I DJELO ANNE KATHARINE EMMERICK

Diplomski rad

Mentor:

Doc. dr. sc. Grgo Grbešić

Student:

Ana Ognjenović

Đakovo, 2017.

Sadržaj

Sažetak	2
Summary	3
Uvod.....	4
1. Povijesni presjek 18. i 19. st. - Prosvjetiteljstvo	5
1.1. Prosvjetiteljstvo u katoličkoj Njemačkoj	7
1.2. Francuska revolucija	7
1.3. Sekularizacija Crkve u Njemačkoj	13
1.4. Reorganizacija Crkve u Njemačkoj	14
2. Mistika – značenje, definicije	15
2.1. Mnogostrukost razumijevanja „mističnog“	15
2.2. Fenomenološka opažanja; definiranje mistike	16
2.2.1. Opće oznake mistike	17
2.2.2. Kršćanska mistika	18
2.2.3. Mistični život i mistikov život	20
2.2.4. Mistične milosti i izvanredne pojave	21
2.2.5. Mistici u Crkvi	22
3. Mistični život Anne Katharine Emmerick	22
3.1. Odrastanje Anne Katharine Emmerick	23
3.2. Odlazak u samostan.....	26
3.3. Dobivanje stigmi	28
3.4. Podvrgnuće ispitivanjima	31
3.4.1. Državno ispitivanje	32
3.5. Duhovni darovi.....	33
3.6. O posebnosti objava	36
3.6.1. Izgradnja redovitih vjernika.....	37
3.7. Zapisana viđenja.....	38
3.7.1. Značaj C. Brentana	41
Zaključak.....	43
Bibliografija	44

Sažetak

Tema rada predstavlja život i djelo mističarke Anne Katharine Emmerick, polazeći od samih povijesnih događaja koja su se zbivala u razdoblju njezina rođenja i djelovanja. Cilj ovog rada je ukazati koliko nam je uistinu mistika važna za kršćanski život, a sve kroz osobnost A. K. Emmerick i njezino sutrpjenje s Kristom.

Mistika je onaj dio duhovnog bogoslovlja koji se bavi oblicima ulivene kontemplacije. Mistika je intimna spoznaja transcendentnog svijeta. Mistik je sjedinjen s Bogom po nadnaravnom gledanju i iskustvu, oslobođen od svojih ograničenosti i uzdignut nad sama sebe. Mistično doživljavanje A. K. Emmerick je puni rascvat milosrdnog života u kršćanskoj duši.

Ovaj rad je strukturiran u tri poglavlja u kojima donosimo prikaz mistike i mističnog djelovanja A. K. Emmerick.

U prvom poglavlju obrađeno je povijesno razdoblje 18. i 19. stoljeća. Drugo poglavlje predstavlja i govori općenito o mistici, njezinim definicijama i o mnogostrukostima razumijevanja mističnoga. Posljednje, treće poglavlje predstavlja život A. K. Emmerick polazeći od njezina odrastanja, odlaska u samostan te njezina djelovanja za Crkvu.

Ključne riječi: *prosvjetiteljstvo, sekularizacija, mistika, mistično, mistične milosti, izvanredne pojave, stigme, patnja, sutrpjenje*

Summary

The theme of work is the life and work of mysticist Anne Katharine Emmerick, starting from the very historical events that took place during her birth and activity. The aim of this paper is to point out how truly mystic is really important for Christian life, all through the personality of A. K. Emmerick and her sympathy with Christ.

Mysticism is that part of the spiritual theology that deals with forms of liturgical contemplation. Mysticism is an intimate knowledge of the transcendental world. The mystic is united with God by supernatural perception and experience, free from its limitations and elevated to itself. The mystical experience of A. K. Emmerick is a full blown milosng of life in the Christian soul.

This work is structured into three chapters in which we portray the mystic and mystical action of A. K. Emmerick.

The first chapter deals with the historical period of the 18th and 19th centuries. The second chapter introduces and speaks in general about mystics, its definitions, and the manifold of mystical understanding. The last, third chapter represents the life of A.K. Emmerick, starting with her growing up, going to the monastery and her activities for the Church.

Keywords: *Enlightenment, secularization, mysticism, mystical, mystical graces, extraordinary phenomena, stigma, suffering, sympathy*

Uvod

U ovom radu prikazati ćemo život i djelo mističarke Anne Katharine Emmerick. Anna Katharina je sama rekla: „Mnoga čudesna priopćenja iz Starog i Novog zavjeta bila su mi objavljena po Božjem milosrđu ne samo meni na pouku nego i da ih prenesem drugima.“ Cilj ovog rada je ukazati koliko je mistika uistinu važna za kršćanina i kršćanski život. Ovaj rad ide prema tome da otvori oči za više altruizma i spremnosti na žrtvu.

U prvom dijelu rada prikazati ćemo 18. i 19. stoljeće koje je bilo doba rođenja i djelovanja A. K. Emmerick. U tom dobu je vladala sekularizacija, prosvjetiteljstvo i nasilna Napoleonova vladavina. Rastao je vjerski indiferentizam, intelektualci su sve više kritizirali pa su se sve vjerske istine dovodile u pitanje. Međutim, ovi procesi nisu zahvatili samo vjeru i moral nego sva područja kulturnog i duhovnog života, kao i politiku, pravo, ekonomiju, školstvo i odgoj.

U drugom dijelu predstaviti ćemo općenito mistiku, njezine definicije i mnogostrukosti razumijevanja mističnoga. Pojam mistike je ušao u kršćanstvo iz helenističkog kulturnog svijeta, ali ipak postoji velika razlika u poimanju i razumijevanju te stvarnosti u kršćanstvu i u drugim duhovnim i religijskim pravcima. Govoreći o mistici ističemo nešto onkraj govora i nipošto izraženo sa govorom, nego prekidom govora koji se kao takav i osjeća. Mistično iskustvo se ostvaruje u osobi koju nazivamo mistikom, odnosno u osobi čije mistične milosti, zbog učestalosti i snage, daju određenu strukturu i oblik razvoju njezinog duhovnog života. U tom slučaju radi se o pravom mističnom životu s elementima koji ju karakteriziraju.

Treći, i posljednji dio predstavlja život A. K. Emmerick polazeći od njezina odrastanja, odlaska u samostan te njezina djelovanja za Crkvu. Anna Katharina Emmerick je bila istinski uvjerena da joj je Bog namijenio put radikalnog nasljedovanja Krista Raspetog koji je s radošću prihvatila. Dok se europskim prostorima širila ideja prosvjetiteljstva koja je potiskivala religiju, Anna Katharina se odlučila za radikalno nasljedovanje Krista. Papa Ivan Pavao II. 3. listopada 2004. proglasio je Annu Katharinu Emmerick blaženom.

1. Povijesni presjek 18. i 19. st. - Prosvjetiteljstvo

Prosvjetiteljstvo je općenito, duhovno-povijesno polazište u kojemu su oni nazori koji počivaju na religijskoj tradiciji i političkome autoritetu podvrgnuti kritici na temelju zahtjeva uma za autonomijom, ili su pak u danome slučaju nadomješteni "nazorima uma" te je onda po tomu ustrojen i društveni poredak. Filozofski, prosvjetiteljstvo započinje s racionalizmom koji spoznaju istine ne želi učvrstiti refleksijom subjektivnoga uma (ratio) u sebi samome (Descartes, Spinoza, Leibniz, Wolff) kao i s empirizmom koji spoznaju istine, isto tako, nastoji utemeljiti racionalno, refleksijom na iskustvu koje je osjetilno posredovano (Locke, Hume). Rastućim razrješivanjem od crkveno-institucionalnih, kršćansko-teoloških i metafizičkih spona razjasnili su se prirodnoznanstvenom povezanošću među svim pojavama pojačanim prirodnoznanstvenim interesom (Newton) – procesi i u izvanljudskoj i ljudskoj naravi. Iz toga je izraslo povjerenje u praktičnu moć znanja (preteča F. Bacon) nad prirodnim događanjima kao i povjerenje u mogućnost upravljanja društvenim procesima, koje je dakako, također praćeno skeptičnim ogradama (Montaigne).¹

Iz empirizma su se razvili prosvjetiteljski senzualizam (Condillac), pozitivizam i materijalizam. Socijalno-filozofski značajnim bio je nauk o naravnome stanju individualističkih shvaćenih interesa koji ugovorom postavljaju opći državno-pravni poredak (Hobbes) ili puštaju da on proizađe iz prirodnih i opće ljudskih sklonosti (Rousseau) koje su jedinkama već urođene. Taj naturalizam u etici, filozofiji prava i filozofiji države stajao je djelomice u protivnosti spram racionalističkoga nauka (preteče Grotius, Pufendorf, Thomasius), o prirodnome pravu, spram nauka koji je naglasio razliku između vanjske, fizičke i ljudske, duhovne, umne naravi, između procesa koji su određeni prirodnim zakonima te između djelovanja koje je određeno ćudoredno-pravnim normama. Velik je učinak postigao nauk o raspodjeli vlasti (Montesquieu). Religijsko filozofski i religijsko teološki, oblikovalo se poglavito u deizmu (Toland, Tindal), gdje ono nije, kao u materijalizmu, vodilo u odrješiti ateizam. Ono se općenito oblikovalo kroz zahtjev za

¹ Usp. A. HALDER, *Filozofijski rječnik*, Naklada Jurčić d.o.o., Zagreb, 2004., str. 292.-293.

tolerancijom, za slobodom duha i slobodom religije. Veliki dio pobornika i prosvjetiteljstva i njegovih ideja okupljao se oko francuske Enciklopedije (1751.-1780.).²

U prosvjetiteljstvu su ukorijenjena objašnjenja ljudskih prava (1786., 1789.). Iz suprostavljanja spram jednostrano prihvaćenoga, racionalno pojmovnoga temeljnoga prosvjetiteljskoga stava izrasla je romantika. Stanoviti svršetak prosvjetiteljstva je doseglo ponajprije s Kantom i Hegelom koji prosvjetiteljstvo nije želio dovesti samo razumu negoli i umu. Pa i ako je prosvjetiteljski optimizam glede napretka (znanstveno-tehničko raspolaganje nad prirodom kao i mogućnost ovladavanja povijesno-društvenim razvitcima) očigledno dosegnuo granice, pa i ako je zamijećena njihova dvosjeklost, kritičko mišljenje ipak ne smije pasti unazad iza njihove refleksijske razine i iza njihovih postavaka problema. No, ljudi ne mogu promijeniti svijet, kako su mislili prosvjetitelji, oni svijetu mogu samo podariti novi i drugačiji smisao.³

Srednji je vijek u svojoj cjelovitosti bio razdoblje čvrste vjere, njegovim zalaskom, odnosno u vrijeme renesanse i reformi, počeo se rušiti dotadašnji svjetonazor. Zavladao je vjerski indiferentizam, a intelektualci su počeli sve kritizirati, pa su se sve vjerske istine počele dovoditi u pitanje. U prvo vrijeme ovaj novi intelektualni pokret, nazvan od samih njegovih začetnika prosvjetiteljstvom nije se izravno suprostavljao vjeri, međutim, poslije je prešao na otvoreni sukob s objavljenom religijom, zastupajući potpuni vjerski indiferentizam, racionalizam, agnosticizam, naturalizam i materijalizam. Ovaj proces sekularizacije nije zahvatio samo vjeru i moral nego sva područja kulturnog i duhovnog života, kao i politiku, pravo, ekonomiju, školstvo i odgoj. Na svim tim područjima odsad je trebalo vrijediti samo načelo „razuma“ i „prirode“. Veličana je tzv. „prirodna religija“. Prosvjetiteljstvo vuče svoje porijeklo iz Engleske 17. stoljeća, a odande se raširilo u Francusku i Italiju. Ovaj razvoj europskog duha, ako je htio razrušiti i uništiti objavljenju religiju, žalostan je, ali u isto vrijeme ne može se zanijekati da je taj pokret u mnogome doprinio napretku ljudske kulture. Tako je prosvjetiteljstvo pomoglo ukidanju progona vještica i drugih okrutnih mučenja. Utjecalo je na odgojne znanosti i reformu studija, a može mu se pripisati i emancipacija Židova, kao i tolerancija među vjerama.

² Usp. A. HALDER, *Filozofijski rječnik*, Naklada Jurčić d.o.o., Zagreb, 2004., str. 292.-293.

³ Usp. D. RODIN, *Poraz prosvjetiteljstva*, Naklada Breza, Zagreb, 2012., str. 213.

Prosvjetiteljstvo je donijelo najviše zla Francuskoj, gdje je 18. stoljeće bilo „najnekršćanskije u povijesti te zemlje“. Montesquie je postao otac modernog slobodnog političkog mišljenja. Francuski filozof Diderot i d' Alembert izdali su veliku enciklopediju koja je sadržava sve znanje toga vremena, ali je pisana u kritičko-rušilačkom stilu. Važno mjesto zauzima i Voltaire koji se žestoko borio protiv Katoličke crkve. Nešto manje neprijateljstva prema objavljenoj religiji pokazivao je Rousseau. Njegovo „vjerovanje“ sastojalo bi se samo od „dogmi“: Bog, sloboda i besmrtnost. Prava religija je za njega ljubav prema lijepome i dobrome. Ovo „prirodno“ kršćanstvo, očišćeno od „krivih shvaćanja“ i dogmi, izlagao je u mnogim svojim spisima. Rousseau i drugi pisci prosvjetitelji postavili su teoretski temelj Francuskoj revoluciji.⁴

1.1. Prosvjetiteljstvo u katoličkoj Njemačkoj

Prosvjetiteljstvo se nije zaustavilo samo u protestanskoj Njemačkoj, nego se proširio i na južne i zapadne katoličke zemlje njemačkoga kraljevstva. Djela francuskih prosvjetiteljskih pisaca brzo su se širila preko Rajne, jer je francuska kultura bila normativna u Njemačkoj. Mnogi svećenici, posebno prelati, usprkos strogim zabranama papa i katoličkih vladara, pristupali su masoneriji. Povijest Crkve i kanonsko pravo tumačeni su u duhu galikanizma i jozefinizma. Biblijska egzegeza išla je prema racionalizmu. Ismijavana je skolastika, od koje su uzimani samo njezini slabi predstavnici filozofski studij utemeljen je često na Kantovu nauku, držeći da će odvajanje znanosti od religije biti na obostranu korist. Rijetki su se odupirali ovim novim težnjama. Veliku štetu je donijelo prosvjetiteljstvo na području ljudskoga razmišljanja i religiozno-crkvenoga života u njemačkim katoličkim zemljama, a njegove posljedice su se osjećale tijekom cijeloga 19. stoljeća.⁵

1.2. Francuska revolucija

Najnoviji dio crkvene povijesti započeo je katastrofom u Francuskoj revoluciji, odnosno političkim prevratom s nesagledivim posljedicama. Taj veliki događaj predstavlja kraj prethodnog povijesnog razdoblja i početak novog državnog i socijalnog ustroja, potpuno različitog od prošlog. Monarhija, feudalizam i crkvena organizacija u Francuskoj su bili potpuno uništeni. Neprestane revolucije potresale su Europu sve do sredine 19.

⁴ Usp.B. GOLUŽA, *Povijest Crkve*, TIM Mostar, 1998., str. 417.-418.

⁵ Usp. *Isto*, str. 419.

stoljeća. Ideje o demokraciji, ustavnosti, parlamentarizmu i nacionalizmu zahvatile su gotovo sve zemlje. U Njemačkoj je sekularizacija 1803. godine uništila uređenje Crkve i tisućljetnu tradiciju. Veoma velikim naporom Crkva je reorganizirana i konsolidirana, kako u Francuskoj i Njemačkoj, tako i u ostalim zemljama pomoću konkordata i ugovora između pojedinih država i Svete Stolicе. Počevši od 1830. godine, u Njemačkoj i drugim zemljama počela je postupna emancipacija i obnova Crkve, koja se pomalo oslobađala tutorstva države. Također i u protestantskim krugovima racionalizam je bio u opadanju, te se sve više izražavao „iskonski protestantski nauk“. Ipak, u tom ozračju pojačano se očitovala sekularizacija javnoga života poticana kulturnim napretkom. U teologiji je bilo rašireno načelo slobodnog prosuđivanja i prekomjerne kritike, koja je bila plod idealističke njemačke filozofije. Od sredine 19. stoljeća vrlo veliki napredak prirodnih znanosti i tehnike, iznenađujući porast prometa i trgovine, s izravnim posljedicama na međunarodni ekonomski život, stvorili su u modernom svijetu lošu atmosferu za Crkvu i kršćanstvo.

Koliko god bio pohvalan kulturni i ovozemaljski napredak, valja spomenuti da je ovo vrijeme donijelo raspad dotadašnjeg kršćanskog socijalnog sustava, što se očitovalo u internacionalnom liberalizmu, pozitivizmu, materijalizmu, te socijalizmu i komunizmu. Pučanstvo Europe kao i ostalih kontinenata sve se više dijelilo u dva suprotna tabora: vjernike i nevjernike, kršćane i novopogane, predstavnike naravnog poimanja svijeta i prave idealiste kršćanske kulture. Namjera zbližavanja svijeta tehničkim napretkom nije u tom razdoblju dobila svoje ispunjenje, jer se moć koncentrirala u nacionalnim državama, a Crkva je živjela u najrazličitijim uvjetima više nego ikad dotad u svojoj povijesti. Međutim, Crkva je doživjela i preporod i izvanjsko proširenje, što se može usporediti samo sa 16. stoljećem. Natječući se s neprijateljima vjere i kršćanstva, Crkva je postigla zavidno jedinstvo, u iskrenom dobrom odnosu između vjernika i svećenika, u nepomućenoj odanosti Crkvi i papinstvu. Državni pritisak na Crkvu u Njemačkoj, Francuskoj i drugim zemljama, kao i razna sektaštva, nisu mogli umanjiti sjaj crkvenog djelovanja, što se očitovalo u djelovanju veoma dobrih papa, pozamašnom misionarskom djelovanju po čitavome svijetu, procvatu redovničkog života i katoličkih udruga.⁶

Francuska je revolucija pripravljena već duže vremena nepodnošljivim uvjetima staroga režima, privrednim poremećajem apsolutističke uprave, agitiranjem slobodnih

⁶ Usp. B. GOLUŽA, *Povijest Crkve*, TIM Mostar, 1998., str. 420.-421.

mislilaca i framasona, lakoumnošću i pokvarenošću višega staleža. Luj XVI. (1774.-1792.) pokušao je naći lijeka tome stanju, te je u Versaillesu sazvao plemstvo, svećenstvo i građanski stalež, koji se dotad nisu sastali još od 1614. godine. Već od samog početka ovaj je skup tekao u nemirnom tonu. Treći stalež prisvojio je sebi upravu, te je odlučeno da se održi nacionalna skupština i da se zemlji da novi ustav. I mnogi crkveni ljudi pristali su uz ova demokratska gibanja. Vrlo brzo se pokret proširio, a mase je zahvatio pravi zanos. Prevrat je pogodio i Crkvu u Francuskoj, tim više što su i svećenici pripadali povlaštenom staležu. Enciklopedisti su malo pomalo preuzeli svu revolucionarnu vlast, te su se nadali da će potpuno uništiti kršćanstvo.

Skupština je 12. veljače 1790. godine dokinula sve redove i redovničke kongregacije, uključujući i one koji su služili bolesnicima, odgoju i znanosti. Protucrkvni duh je vladao posvuda, što je i legalizirano civilnim ustavom za klerike, koji je izdat 1790. godine, a nadahnut je na idejama starog galikanizma. Dokinuta je trećina biskupija u Francuskoj. Očito je bilo da se želi dokinuti hijerarhijsko ustrojstvo Crkve, te stvoriti nacionalnu francusku Crkvu, potpunu odvojenu od Rima. Gotovo trećina svećenika prihvatila je novi ustav, tako da je francuska crkva bila podijeljena. Papa Pio VI. 1791. godine odbacio je ovaj civilni ustav koji je zasnovan na heretičkim idejama, te je suspendirao svećenike koji su ga prihvatili ako se toga ne odreknu u roku od 40 dana, što su mnogi i učinili. Crkvena je Država ovaj potez iste godine platila gubitkom svojih posjeda u Francuskoj (Avignon). Svećenici koji su odbili zakletvu novom ustrojstvu progonjeni su, zatvarani i osuđivani na progonstvo, preostale redovničke zajednice su dokinute, bilo je zabranjeno nositi kleričko odijelo.

Ustavotvorna skupština, predvođena najradikalnijom strujom dovela je revolucionarni pokret do svoga vrhunca. Već prvi dan njihova vladanja skupština je ukinula monarhiju i u Francuskoj proglasila republiku. Misleći potpuno izbrisati svu kršćansku prošlost, bila je ukinuta kršćanska era, poduprta revolucionarnim kalendarom, koji je počinjao 22. rujna 1792. godine. Ukinuta je kršćanska nedjelja, tjedan je zamijenjen dekadom (10 dana), a kršćanski blagdani republikanskim svečanostima. Na koncu, 7.-10. studenoga 1793. skupština je službeno proglasila da kršćanstva nema, te je u sramotnim ceremonijama proglašena vjera u razum i prirodu, tj. ateizam. Mnoge su crkve pretvorena u skladišta. Svećenici koji se nisu htjeli podložiti novom sustavu bili su progonjeni, a crkvena

je organizacija u Francuskoj uništena gotovo u potpunosti. Vladavina potpunog ateizma bila je previše nerazumna da bi se dugo zadržala. Revolucionarnu ekstremističku vladu zamijenio je već u proljeće 1794. godine Robespierre, ali je i ubrzo završio pod giljotinom. Nakon toga teror je popustio, te su bile ponovno otvarane crkve, svećenici su mogli javno slaviti svetu misu, a prognani su se mogli vratiti u domovinu.

Međutim, ni poslije toga nisu prestala suđenja i mučenja.⁷ Neprijateljstvo prema kršćanstvu postupno je nestajalo dolaskom mladog generala Napoleona Bonapartea, koji je preuzeo vlast državnim udarom 1799. godine i sebe proglasio prvim konzulom Francuske Republike. Poslije konkordata sa Svetom Stolicom 1801. godine ponovno je priznata kršćanska nedjelja, a republikanski kalendar ukinut je tek 1805. godine. U borbi sa svojim vanjskim neprijateljima Francuska je iz prvoga i drugoga rata (1792.-1797. i 1799.-1802.) izašla kao pobjednica, što je doprinijelo lakšem širenju revolucionarnih ideja u Europi. U svim okupiranim zemljama, Nizozemskoj, Belgiji, Njemačkoj zapadnoj od Rajne, Švicarskoj, sjevernoj Italiji i Napulju, Francuzi su energično uveli dostignuća svoje revolucije. Taj njihov prevrat odrazio se na Italiju i na papinstvo jer je mladi general Napoleon Bonaparte sa svojom vojskom došao na poluotok. Prisilio je Pijemont na mir, okupirao Lombardiju odbivši austrijsku vojsku do Alpa. Okupirao je i uništio 1797. godine Mletačku Republiku. Ovaj revolucionarni pokret zadao je veoma snažan udarac Crkvenoj Državi i papinstvu, jer je osim Avignona i drugih papinskih dobara u Francuskoj, Crkvenoj Državi oduzeo sve posjede u Italiji, te je na koncu bio pokoren i sam grad Rim, a papa Pio VI. odveden u zatvor gdje je i umro 1799. godine.

Kad je umro papa Pio VI., a budući da je Rim bio okupiran od Francuza, novi je papa biran u Veneciji, pod pokroviteljstvom Austrije. Tu je bio izabran papa Pio VII. Budući da su kratko nakon toga Austrijanci i Napolitanci potjerali Francuze iz većeg dijela Italije, papa se mogao vratiti u Rim. Poslije Napoleonove pobjede nad Austrijancima 1800. godine, Francuzi opet postadoše gospodari Italije, gdje su ponovno osnovali republiku, koja od 1802. godine nosi naziv Talijanska Republika, dok su drugi prostori bili podijeljeni Napoleonovim prijateljima. Prvi konzul i stvarni poglavar Francuske bio je naklonjen revolucionarnim idejama, a u biti u religioznom pogledu potpuno indiferentan. On je o vjeri

⁷ Usp. O. KÖHLER, *Prosvjetiteljstvo u političkim i društvenim prilikama zemalja*, u: Velika povijest Crkve, prir. Hubert Jedin, KS, Zagreb, 1978., str. 318.-320.

razmišljao utoliko ukoliko je ona utjecala na politiku. Ali ipak vidio je jasno da se europski poredak može graditi jedino na temelju kršćanstva. Zbog toga je svoju vlast nastojao učvršćivati uz potporu i podršku Crkve. U tom smislu nastojao je pod određenim uvjetima izmiriti Francusku s Papom. Tomu su se usprotivili biskupi revolucionarci i slobodni mislioci, ali ustvari i sam Napoleon nije bio iskreni prijatelj pomirbe, jer se nije bio odrekao galikanskih ideja. Konkordat je ipak potpisan 1801. godine, te je bio uzorak svim konkordatima potpisanim u 19. stoljeću.

Pogodnosti koje je Crkva dobila konkordatom, kao što je ponovno uvođenje javnog bogoštovlja u Francusku i izbjegavanje raskola, skupo su plaćene novim poteškoćama koje je donio Napoleonov despotizam, te je stanje postalo gore od onog prije. Usprkos lijepim obećanjima, između ostalog zaređeno je deset novih revolucionarnih biskupa, a uvođeni su i zakoni u duhu galikanizma, tj. protivni konkordatu i protiv načela kanonskoga prava. Papa je prosvjedovao, ali se francuski vladar nije na to obazirao. Napoleon je 1803. godine sklopio sa Svetom Stolicom konkordat za Talijansku Republiku uključujući Lombardiju i tri sjeverna posjeda Svete Stolice. Taj je konkordat bio sličan onom francuskom. Napoleonova bahatost i pohlepa ubrzo su francusku državu doveli do još žešćih sukoba sa Svetom Stolicom. U svibnju 1804. godine na općem glasovanju izabran je za nasljednog cara Francuza, te je u Pariz pozvao papu Pia VII. da ga pomaže i okruni.

Usprkos zbunjenosti, na veliko inzistiranje papa je popustio i u crkvi Notre Dame 1804. godine pomazao novog cara, a Napoleon je sam sebi stavio krunu na glavu. Poslije ovoga papa se ponadao da će dobiti protuuslugu, prije svega da će ukinuti protucrkvene zakone i vratiti okupirana crkvena područja. Ali u tome se prevario. Od svega car je samo dozvolio oživljavanje nekolicine samostana, otvaranje sjemeništa za misionare i dokinuo je revolucionarni kalendar. Napoleon je čak namjeravao premjestiti papu u Francusku (Avignon ili Pariz) kako bi papinstvo učinio sredstvom svoje apsolutističke politike. Ali to mu nije uspjelo. Car nije odustajao od apsolutizma. Skinuo je napuljsku dinastiju s vlasti, a u napuljsko kraljevstvo postavio je svoga starijeg brata Josipa Bonaparteu. Kad ga je papa Pio VII. podsjetio da Sveta Stolica ima vrhovnu vlast nad južnom Italijom, car je zaprijetio dokidanjem Crkvene Države.

Nakon toga okupirao je dio Crkvene Države, te osvojeni prostor, kao francusko vlasništvo, podijelio svojim prijateljima. Smatrao je sebe „nasljednikom Karla Velikog“, pa

prema tome i „rimskim carem“ i vrhovnim gospodarom Crkvene Države. Već 1808. godine francuske su vojne postrojbe ušle u Rim, a samo koji mjesec kasnije okupirani su i ostali papinski posjedi u Italiji. Dekretom iz 1809. godine Napoleon je opozvao darovnicu Pipina Malog i Karla Velikog i tako anketirao Crkvenu državu francuskom carstvu. Papa Pio VII. odgovorio je na ovo bulom o izopćenju, koje je već duže vremena pripravljano, i to protiv „pljačkaša nasljeđa sv. Petra, njihovih zaštitnika, savjetnika i izvršitelja“. Mnogi iz francuskog klera pristajali su uz cara. Povjerenstvo od pet tzv. „crvenih kardinala“ (koji nisu bili „dekardinalizirani“) poslano je 1811. godine u Savonu Papi da od njega dobije priznanje biskupa koje je car imenovao. Papa je to prihvatio uz uvjet da se jedinom papi prizna imenovanje biskupa.⁸

Napoleon to nije prihvatio, te je suspendirao konkordat iz 1801. godine. Napoleon je 1813. godine započeo s papom nove pregovore za potpis novoga konkordata. Potpisavši konkordat, Napoleon je naredio da se po svim crkvama pjeva svečani Te Deum u slavu novopotpisanog konkordata. Međutim, papa je opozvao svoje ustupke caru, te je predložio da se dođe do pravednijega sporazuma. Međutim, to nije bilo potrebno jer je Napoleonova moć brzo išla svome kraju. Već 1814. godine papa je bio oslobođen iz zatvora u Savoni, gdje je ponovno bio doveden. Pobjeđen od združenih snaga, Napoleon je morao 1814. godine potpisati odreknuće od vlasti, a papa se nakon kraćeg vremena te iste godine vratio u Rim uz veliko oduševljenje naroda. Na Bečkom kongresu 1815. godine ponovno je bila uspostavljena Crkvena Država na gotovo cijelom svom bivšem prostoru.

Papa sa svojim pomoćnicima želio je sada ponovno urediti Crkvenu Državu koja bijaše uništena čestim ratovima, pljačkanjem i nasiljem Francuza. U tom smislu trebao je oživjeti neke stare ustanove, s posebnim naglaskom na ekonomskoj reorganizaciji Crkvene Države. Za život katolika vrlo su važni bili konkordati s Francuskom 1817. godine, Bavorskom 1817., Rusijom za Poljsku 1818., Prusijom i ostalim južnim njemačkim zemljama 1821. godine. Ti ugovori bili su pobjeda katoličanstva nad revolucionarnim idejama, a podigli su i ugled papinstva u zapadnom svijetu.⁹

⁸ Usp. O. KÖHLER, *Prosvjetiteljstvo u političkim i društvenim prilikama zemalja*, u: *Velika povijest Crkve*, prir. Hubert Jedin, KS, Zagreb, 1978., str. 320.-322.

⁹ Usp. *Isto*, str. 323.

1.3. Sekularizacija Crkve u Njemačkoj

Njemačko carstvo koje je krajem 18. stoljeća brojilo oko 300 država i državica, od kojih su mnoge bile crkveni prostori izravno podvrgnuti carstvu, osjetilo je vrlo brzo posljedice Francuske revolucije. Budući da je dekret francuske narodne skupštine 1789. godine poništio feudalna prava njemačkih knezova, odnosi između dvaju naroda uvelike su se komplicirali. Nakon dva izgubljena rata njemačkog carstva protiv Napoleona, mirom iz 1801. zapečaćena je sudbina njemačke Crkve. Posljedica ovoga bila je gotovo potpuno oduzimanje dobara njemačke Crkve i opća sekularizacija. Njemačka Crkva, koja je bila najbogatija u kršćanskom svijetu, doživjela je gubitak velikih dobara. Posljedice ovih strašnih kršenja prava bile su teške za Katoličku crkvu u Njemačkoj, te se osjećaju i danas. To je najveći prevrat koji je doživjela njemačka Crkva u svojoj povijesti glede njezine izvanjske strukture. Organizacija i tisućljetno ustrojstvo biskupija najednom je nestalo. Njemačka Crkva je izgubila gotovo sva svoja materijalna dobra, tako da je postala ovisna o svjetovnim upraviteljima, a crkveni ljudi postali su službenici, zavisni i plaćani od države. Neizravne posljedice ove sekularizacije bile su brojčana i politička nadmoć protestantskih država u državnom saboru, kao i u carstvu uopće, ustupanje ideje o općem carstvu pred idejom unitarne nacionalne države, isključenje Austrije iz Njemačke i početak pruske hegemonije. „Sveto Rimsko Carstvo njemačke nacije“ sad je konačno izgubilo značenje zaštitne moći papinstva i Crkve. Kuća Habsburgovaca kao crkvenih knezova išla je svome zalazu. U tim okolnostima Franjo II. Austrijski odložio je 1806. godine carsku krunu njemačkog carstva. Posebno teško pao je Crkvi gubitak 18 katoličkih sveučilišta, brojnih srednjih škola i drugih odgojnih ustanova. Oslabljena i ekonomski osiromašena Crkva nije mogla davati svoj doprinos znanosti i umjetnosti. Na odgojnom i karitativnom području njezin je utjecaj također bio sveden gotovo na ništicu. Usprkos svim nedaćama i njihovim teškim i tužnim posljedicama, trebamo uočiti i dobru stranu toga novoga stanja. Ukinute su mnoge male beživotne državice. Sekularizacija je otvorila mogućnost organiziranja novog teritorijalnog ustroja i budućeg nacionalnog ujedinjenja Njemačke. Uklonila je mnoge zapreke i pripremila put za istinsku unutarnju obnovu Crkve u Njemačkoj. Viši kler izgubio je povlastice i bogatstvo, ali je postao više pobožan i dostojan poziva, te je zaboravio na galikanske ideje, a svoju energiju upotrijebio je za

unutarnju izgradnju Crkve. Među niži kler prodrle su demokratske ideje, te je više prionuo uz Crkvu i svoja zaduženja. Neke nepoželjne pojave u Crkvi nestale su same od sebe.¹⁰

1.4. Reorganizacija Crkve u Njemačkoj

Teško stanje u koje je zapala Crkva u Njemačkoj poslije napoleonskih ratova i sekularizacije, zahtijevalo je korjenitu i hitnu organizacijsku obnovu. Mnoge njemačke države ili same od sebe ili na Napoleonovo nagovaranje dale su slobodu vjere i civilno izjednačavanje katolika s protestantima. Bečki kongres (1814.-1815.) nastojao je dati trajno ustrojstvo Crkvi, uredivši odnose između Crkve i države u srednjoj Europi, i to na načelima novih političkih datosti. Pojedinci iz crkvenog i političkog života tražili su da se na tom kongresu ponovno uspostavi Njemačko Rimsko Carstvo, ali to nije prošlo. Samo je ponovno 1815. uspostavljena Crkvena Država. S druge strane, javila se u Njemačkoj druga struja koja je željela sklopiti konkordat s cijelom njemačkom konfederacijom, te da Crkva ima samo slabe veze s Rimom, a s jakim utjecajem njemačke države. Ali protiv ove ideje bio je i kongres, a dakako i Sveta Stolica. Tako je pitanje njemačke Crkve i dalje ostalo neriješeno. Jedino što je na kongresu zaključeno jest da svi vjernici, bez obzira u kojem dijelu njemačke konfederacije živjeli i u kojoj vjeri pripadali, imaju jednaka sva civilna i politička prava. Valja spomenuti da su pobjedničke sile Rusija, Austrija i Prusija poslije druge i konačne pobjede nad Napoleonom na prijedlog ruskog cara Aleksandra I. (1801.-1825.), koji je bio pod snažnim utjecajem romantizma i pietizma, sklopile u Parizu 26. rujna 1815. savez zvani Sveta alijansa. Ove su se zemlje proglasile „bratskima“, te članovima velike „kršćanske nacije“. Obećali su da će raditi na boljitku vjere, mira i pravde, te da će poštovati svete kršćanske zakone kao vrhovno pravilo. Premda su gotovo sve europske zemlje pristale uz ovaj savez, ova načela ipak nisu provedena u praksu, te su ostala samo lijepa ideja. Ali ipak nakon ovoga promijenio se opći mentalitet. Naime, poslije prosvjetiteljskog razdoblja, koje je religiozno osiromašilo Europu, sada je zacrtan novi put napretka za vjeru i Katoličku Crkvu. Na koncu reorganizacija Crkve u Njemačkoj povjerena je svakoj državi pojedinačno, tako da je svaka od njih sklapala posebni konkordat sa Svetom Stolicom.¹¹

¹⁰ Usp. B. GOLUŽA, *Povijest Crkve*, TIM Mostar, 1998., str. 418.-423.

¹¹ Usp. *Isto*, str. 423.-427.

2. Mistika – značenje, definicije

Čovjekova potraga za sigurnošću i osloncem u životu, kao i određivanje odnosa Božje suverenosti i ograničene slobode čovjeka, pokazali su se glavnim nastojanjima novovjekovne duhovnosti. Srednji vijek nije imao teškoća promatrati odnos svijeta i Boga, međusobnu povezanost onoga svjetsko „naravnog“ i duhovno „nadnaravnog“ kao sintezu. U novom vijeku se ta područja počinju razilaziti. Vjerski ratovi, prosvjetiteljstvo, Francuska revolucija i sekularizacija izazvale su divovski zaokret. Kao rezultat, sad su odjednom međusobno suprotstavljena dva područja, prvo sekularizirani svijet bez Boga i drugo, Bog bez svijeta. A posljedica je slijedeća: tamo gdje je duhovnost bez svijeta, ona ostaje privatna i nezainteresirana oblikovati svijet i društvo u smislu evanđelja o Božjem kraljevstvu. Nasljedovanje Krista i svetost konkretiziraju se prije svega u poslanju u svijet.¹² Nasljedovanje Isusa je poslanje. Njegov sadržaj konkretna je služba u crkvenom zajedništvu i na njemu. Crkva je, s druge strane, instrument: ona mora simbolički prikazivati nadolazeće Božje kraljevstvo u društvu i svijetu. Biti kršćanin znači nasljedovati Onoga koji o sebi kaže: „Ja sam Put, Istina i Život. Izvor kršćanstva nije neki apstraktni vjerski nauk, nego supatništvo s Isusom Kristom. Onaj tko živi Kristov život, tko se njime zaodijeva, taj živi „duhovno“ u smislu kršćanstva.“¹³

2.1. Mnogostrukost razumijevanja „mističnoga“

Da bi se doista cjelovito razumjelo pojam mistike, moramo proći kroz oblike u kojima je korišten kroz povijest. Etimološki helenistički korijen ovoga pojma je važan, ali je sa stajališta teološkog pristupa posve razumljivo da se ne može sve prepustiti etimologiji, povijesti religija, ili jednom pukom teorijskom pojašnjenju pojmova. Potrebno je uvažiti certu iskustvene razine i posebno teološke spoznaje da bi se uočilo stvarno bogatstvo pojma. U tom smislu, mistika, misterij, mistik, mističan označavaju Božju komunikaciju čovjeku, te po ljubavi ostvareni oblik čovjekovog uvođenja u razumijevanje Božjih nauma. Helenističko-biblijski pojam „mysterion“ upotrebljava i sv. Pavao, ali s posve drukčijim značenjem od helenističkog. „Mysterion“ kod Pavla ili općenito u Novom Zavjetu jest „otajstvo Božje“ ili „tajna Božja“. Mysterion je tajna Kristova. Istovremeno ta tajna jest spasenje ili ekonomija spasenja. Dok je u religijama „mysterion put za dodir, kod

¹² Usp. C. BENKE, *Mala povijest kršćanske duhovnosti*, KS, Zagreb, 2012., str. 155.

¹³ Usp. Isto, str. 12.-13.

Pavla je on zbivanje – događanje spasenja. U konačnici, kad Pavao upotrebljava riječ „mysterion“, osobito u njegovom teološki razrađenom obliku, onda je to otajstvo Kristovo. Imajući u vidu etimologiju pojma, njegovu kršćansku eksploataciju tijekom povijesti i posebno njegovo aktualno korištenje, držimo da je pojam mistika, mistik i mistično, osobito u odnosu na pojam iskustvo ovoga časa višeznačan. On nas, dakle, upućuje i ujedno naznačuje temeljno dvije stvarnosti. Prva je iskustvo duhovnog života što ga prepoznajemo kod onih ljudi koji su po ljubavi ostvarili sjedinjenje s osobnim Bogom u vremenu (sveci-mistici, kršćansko mistično iskustvo), a druga stvarnost je prisutnost nekog neodređenog oblika transcendencije što ga uočavamo kod politeističkih religija ili metafizičkih sustava sa prizvukom religijskoga, riječ je o nečem duboko unutarnjem, plemenitom stanju duha, neuobičajenom, izvanrednom i na neki način nedokučivom (nekršćansko, odnosno nemonoteističko mistično iskustvo). Iako je pojam mistike ušao u kršćanstvo iz helenističkog kulturnog svijeta, ipak postoji velika razlika u poimanju i razumijevanje te stvarnosti u kršćanstvu i u drugim duhovnim i religijskim pravcima. U svim ne-monoteističkim religijama „božanstvo“ je daleko od čovjeka, jedva metafizički dokučivo i uvijek neosobno, a može ga se i iskustveno dodirnuti kroz obredno-magijske sadržaje i medijacije. Za monoteističke biblijski utemeljene religije, Bog je povijesni Bog i upravo je ta povijest pravo mjesto i medijacija susreta s njime. U kršćanstvu je posebno istaknuta personalna crta komunikacije i susreta, osobnost Boga i osobnost čovjeka, a komunikacija među njima je sjedinjenje. Dakle, kršćanstvo prihvaća u određenoj mjeri helenistički terminološki izričaj vezan uz „mysterion“, iako će njegova prava sadržajna stvarnost biti nabijena objavljenom tajnom kršćanske spasenjske stvarnosti: tajna ili mysterion jest način prisutnosti samog Boga, tako da je u postojećoj ekonomiji spasenja nemoguće odvojiti njegovu prisutnost od obreda (obred je „obred-tajna“, „događanje – nazočnost“ ili prisutnost).¹⁴

2.2. Fenomenološka opažanja; definiranje mistike

Pod mistikom u širem smislu podrazumijevamo doživljajno iskustvo apsolutnoga. Iskustvo, dakle spoznaja po suživljavanju, „doživljajno“, koje ima svu puninu u sebi. Etimološki riječ upućuje na tajnu i na uvođenje u tajnu. Ali u filozofiji i fenomenologiji

¹⁴ Usp. J. MAMIĆ, *Teološko-duhovni pristup mistici danas*, Karmelski studij duhovnosti i karmelska KIZ izdanja, Zagreb, 2008., str. 69.-72.

vjere misticizma i mistika manje označuju neku ezoteričnu inicijaciju, u smislu antičkih misterijskih kultova, a mnogo više znače unutarnje doživljavanje da si zahvaćen sveopćom i sveispunjujućom stvarnošću. Mistična se stvarnost može spoznati samo po usmenom ili pismenom svjedočanstvu osobe koja je doživljava. Promatrač će se naći pred problemom kako da shvati unutarnje stanje osobe koje se po sebi ne da svesti na neki pojam. Mistična se spoznaja ne da izraziti apstraktnom refleksijom, a također ona nije ni razumska intuicija, dakle ni razumski sud koji traži da se izrazi nekom riječju.¹⁵ Mistični istup jest spoznaja koja ne proizlazi iz apstrakcije ili razumske spoznaje nego iz suživljavanja. Bez sumnje, mistički jezik skoro uvijek upotrebljava slike, simbole i hiperbole. Mistični jezik ostaje kao neki zastor između apsolutnoga koje se doživljava i unutrašnjeg čina onoga koji doživljava. Stvarnost koja se iskustveno doživljava i podnosi čuva svoju tajnu. Između mističnog nastupa i njegova jezika ima dubokih i zamršenih djelovanja i postavlja se pitanje može li biti da tumač tu ne umiješa svoje vlastite mentalne sheme? Možemo se samo suglasiti da je ovo iskustvo moguće, misleći na brojna svjedočanstva mistika. Najveći među misticima, oni kojih je spomen povijest religiozne misli najviše istaknula, afirmiraju se kao ličnosti prvoga reda. Odbaciti njihov prinos ili tražiti tumačenje kojim se on hotimično minimalizira značilo bi ili, upravo za taj slučaj napustiti uobičajena pravila povijesne kritike ili tumačiti ono što je veće manjim te realnost tumačiti njezinom kopijom ili karikaturom.¹⁶ Mistična stvarnost je sastavni dio teološke znanstvene grane duhovnog bogoslovlja. Ako „duhovno bogoslovlje“ kao znanstvenu teološku disciplinu spustimo na egzistencijalnu razinu duhovnosti (iskustva) s jedne strane, i ako pretpostavimo Božju otvorenost ovakvom iskustvu u vjerniku, onda smijemo reći da je mistika stvarna mogućnost svakog autentičnog vjerničkog življenja odnosa s Bogom.¹⁷

2.2.1. Opće oznake mistike

Ističemo nešto onkraj govora i nipošto izraženo sa govorom, nego prekidom govora koji se kao takav i osjeća. Tu se ne radi o nekom apofatički izraženom glasu („negativna teologija“ o onome „koga nema“), nego se radi o doživljavanoj apofaziji. Mistična se

¹⁵ Usp. W. JOHNSTON, *Mistična teologija znanost ljubavi*, Demetra, Filozofska biblioteka Dimitrija Savića, 2007., str. 127.

¹⁶ Usp. L. GARDET, *Mistika*, KS, Zagreb, 1983., str. 5.-7.

¹⁷ Usp. J. MAMIĆ, *Teološko-duhovni pristup mistici danas*, Karmelski studij duhovnosti i karmelska KIZ izdanja, Zagreb, 2008., str. 11.

unutrašnjost brani šutnjom. Čovjek se redovito izražava govorom, obraćajući se drugima ili samome sebi. Tu je dakle neki prekid, odnosno mnogo je prekida duž puta, rasječenih ravnina što vode na razine psihičke egzistencije koje više nisu kontinuirane. Ti nužni prekidi pretpostavljaju potpuno odricanje svakom egoističnom vraćanju, to jest egoizmu, na sebe. Ako se unutrašnja stanja traže radi samih sebe, ostaje velika opasnost fizičkih ili psihičkih mentalnih neuravnoteženosti. Ako polja prekida, naprotiv, daju prikaz nekoj višoj ravnoteži, mistik će doživljavati ili ugodnost koja je još u očekivanju dovršetka koji ima doći ili puninu koja počiva sama u sebi. U jednom i drugom slučaju, očitovanja će nam govoriti o miru koji nadilazi svaki mir što ga svijet može dati, usprkos zaprekama koje se susreću, usprkos patnjama ili mukama. Opća oznaka žeđa za apsolutnim, koju mistično iskustvo pretpostavlja, ukorjenjuje se uvijek u ljubav, bilo u izričitu ljubav prema nekom drugom za čijim ujedinjenjem teži, bilo u bitnu ljubav, maglovitu, neminovnu, „ontološku ljubav“ koja teži da dostigne same izvore bitka. S fenomenološkog gledišta izrazi mistika, mistična spoznaja ili iskustvo mogu se i moraju uzeti ne jednoznačno nego analogno te prema različitim razinama ili tipovima ostvarenja.¹⁸ Mistično iskustvo se ostvaruje u osobi koju nazivamo mistikom, tj. u osobi čije mistične milosti, zbog učestalosti i snage, daju određenu strukturu i oblik razvoju njezinog duhovnog života. U tom slučaju radi se o pravom mističnom životu s elementima koji ju karakteriziraju.¹⁹

2.2.2. Kršćanska mistika

Polazeći od činjenice da smo svi kao kršćani preporođeni „vodom i Duhom Svetim“, stoga uobličeni slici Sina Božjega, znamo da je u nama posve novi život kojega nismo ni stvorili ni zaslužili, nego nam je darovan. U tom vidu svatko od nas kršćana jest „mistik“ (nastanjen živim misterijem) i stalo nam je da upoznamo i vjernički zaživimo taj otajstveni dio vlastitog života, tj. ono božansko i najdublje u nama.²⁰ Kršćanski se mistici, kaže Delacroix, kreću od beskrajnoga određenomu, teže život učiniti beskrajnim i odrediti beskraj, kreću se od svjesnoga podsvjesnoga svjesnomu. Zapreka na njihovu putu nije nije svijest općenito, sago samosvijest, svijest o egu, jer taj je ego ograničenje, ono što se protivi beskraju, dok stanja svijesti slobodne od ega, izgubljene u mnogo široj svijesti, mogu

¹⁸ Usp. L. GARDET, *Mistika*, KS, Zagreb, 1983., str. 7.-10.

¹⁹ Usp. J. MAMIĆ, *Teološko-duhovni pristup mistici danas*, Karmelski studij duhovnosti i karmelska KIZ izdanja, Zagreb, 2008., str. 173.

²⁰ Usp. Isto, str. 11.

postati način zbližavanja s beskrajem i s Božanskom svijesti. Isto kaže i Starbuck: „pojedinaac se uči prebaciti iz središta samo-djelatnosti u sredstvo otkrivenja sveopćega bića i živjeti životom ljubavi i jedinstva s većim životom, izvan samoga sebe.“ Stoga je ideal velikih razmatratelja, cilj njihovog dugog obrazovanja, da postanu „sredstva beskraja“. Kako su ispunjeni obilnim osjećajem Božanskoga života, to jest krajnje, duboko voljene stvarnosti, osjećajem koji ih hrani i potiče, žele i drugima prenijeti to otkrivenje, obilniji život koji su primili. Njihovo konačno stanje nije „duhovni brak“ nego božanska plodnost.²¹

Mistično iskustvo se stavlja u bitni odnos sa sakramentalnom participacijom milosti. Upravo snagom ovoga pristupa smije se reći da pojam „mistike“ u kršćanskom teološkom izričaju označava tajanstveno zajedništvo kršćanina s Bogom. Ovo zajedništvo rađa jednu specifičnu spoznaju Boga. Upravo ta specifična spoznaja Boga i jest bitna značajka kršćanske mistike. Mistik dakle ima intimnu, sveobuhvatnu, darovanu spoznaju božanske Tajne. On razumije smisao misterija. On razumije smisao Božje transcendencije i njegova spoznaja nikla je iz dodira, ona se rodila u cjelovitom osobno susretu. Točno je da svaka spoznaja, pa i mistična ostaje prekrivena zastorom vjere. Ali kod mistika je riječ o vjeri koju je rodio i osvjetljuje susret.²² U očima vjernika, Apsolutni se objavljuje po imenu. Ovdje će ono što se naziva mističnim iskustvom biti sjedinjenje po darivanju sebe onom drugom koji apsolutno nadilazi ljudsku narav, jer ju je On stvorio kao i sve stvari, te je po stvaranju i uzdržava u opstojanju. Kršćanska je mistika, prije svega, poziv i dar Božji. Ona pretpostavlja vjeru, smješta se u nutrinu žive vjere, uronjena je u ljubav, oblikovana od ljubavi. U kršćanstvu postoji mistična teologija koja, daleko od toga da bi se protivila teologiji razumske vjere, nalazi u njoj svoju potvrdu, jer već samo to slaganje postaje kao kriterij poniznosti razuma i srca kod mistika. Vlastiti čin mističnog iskustva sastojati će se u ekstazi, putem bogoslovne vjere i ljubavi, prema sve zahtjevnijoj sličnosti s raspetim i uskrslim Kristom. Način sakrivenog i slasnog prebivanja Boga u srcu čovjeka izvodi se unutar i pomoću svjetlosne tame vjere. To bez sumnje pretpostavlja da duša živi u stanju milosti s Bogom. Stanje milosti se ovdje može nazvati temeljem mističnoga života. Njegov bliži temelj bit će ono što kršćanska teologija zove poticajem dara Duha Svetoga: po čemu

²¹ Usp. E. UNDERHILL, *Mistični put*, I., HKD sv. Jeronima, Zagreb, 2008, str. 14.-15.

²² Usp. J. MAMIĆ, *Teološko-duhovni pristup mistici danas*, Karmelski studij duhovnosti i karmelska KIZ izdanja, Zagreb, 2008., str. 74.

je duša postala poslušna za način djelovanja, koji nije više jednostavno ljudski, nego ljudsko-božanski. Konačno, Bog se voli u duši i po Božjoj ljubavi sveti ljube svoju braću. Nikako se tu ne vodi o ujedinjenju ili ulijevanju biti, čovjek se bitno ne pobožanstvenjuje. Radi se o jedinstvu prema kojemu teži ljubav: duša i Bog su „jedno po ljubavnoj preobrazbi, „dvije naravi u samo jednom duhu i ljubavi Božjoj“ (sv. Ivan od Križa).²³ Sjedinjenje ljubavi u mističnom iskustvu kršćanstva nije neko samotovanje u Bogu. Ući u sjedinjenje s Bogom po Kristovom križu znači ljubiti Boga i ljude jednom te istom ljubavlju, samom ljubavlju Kristovom. To znači „biti spasitelj s Isusom Spasiteljem“. To znači biti pripravan na sve za ljubav ljudi kao i za ljubav Božju.²⁴

2.2.3. Mistični život i mistikov život

Mistični život nije nešto što bi ispunjalo sav dan ili sav mistikov život. Imamo dvije osnovne primjedbe koje će nam omogućiti duhovno i psihološko razumijevanje njegovog života. Prva je da mistična milost svakog pravog mistika ne mora biti nužno življena u obliku čestih mističkih komunikacija. Dosta ih je samo malo da bi preobrazile cijeli život. Mistična milost osvjetljuje cjelinu duhovnog života pravog mistika, makar ona bila i sporadična kao neki posebni događaj. Ona oblikuje sav njegov svijet gledanja, razumijevanja, ljubavi, Boga, stvari, osoba i sučeljavanja sa situacijama. Druga je da mistik normalno živi od svjetla vjere, od snage ljubavi i od nade, te koristi redovite medijacije kršćanske spasenjske ekonomije i ljudske egzistencije. On nema potreba za novim posebnim komunikacijama za svako područje duhovnog i ljudskog života. Svjetlo i snaga mistične komunije djeluje na cjelinu mistikovitog življenja: na njegovu ljubav, na njegovu molitvu i na njegovo trpljenje.²⁵ Mistici se razlikuju jedan od drugoga, kao što se razlikuju svi zasebni predmeti našega opažanja, bili „živi“ ili „neživi“. Čini se da je stvaralački poticaj u svijetu, na kraju krajeva, slobodan i izvoran, nije ničim vezan, ni mehanički, nego se deterministima usprkos, izražava stanovitom umjetničkom spontanošću. Kad biramo neku točku sličnosti, koja će biti temelj razvrstavanja predmeta našega zanimanja u skupine, zapravo ne pronalazimo metodu, nego za vlastitu pogodnost biramo jednu ili dvije (ne nužno najznačajnije) kakvoće, koje se pojavljuju kod određenog

²³ Usp. L. GARDET, *Mistika*, KS, Zagreb, 1983., str. 57.-61.

²⁴ Usp. Isto, str. 96.

²⁵ Usp. J. MAMIĆ, *Teološko-duhovni pristup mistici danas*, Karmelski studij duhovnosti i karmelska KIZ izdanja, Zagreb, 2008., str. 175.

broja osoba ili stvari. Zato je i znanstveno razvrstavanje u najboljem slučaju uvjetno. Kad takvo razvrstavanje moramo primijeniti navrlo istančan i neuhvatljiv niz psiholoških stanja, kakva prate „život u razmatranju“ mistika, sve se uobičajene poteškoće još povećavaju. Ne pronalazi se nijednog mistika kojega bi se moglo nazvati tipičnim, jer bi u njemu bile sažete sve opažene značajke transcendentne svijesti. Duhovna stanja koja su u jednoj takvoj osobi odijeljena i međusobno se isključuju, u drugoj postoje istodobno. Isprva nam se čini da pred sobom imamo skupinu koja dolazi do istog cilja, a da ne slijedi nikakav opći zakon. Tipični mistik k svom cilju se kreće kroz niz oštro naglašenih stanja „zadovoljstva“ i „boli“. Postojanje i slijed tih stanja, koja su ponekad razlomljena i razbrkana, a ponekad jasno ocrtana, možemo, u većoj ili manjoj mjeri, ustanoviti u gotovo svakom slučaju, ako posjedujemo nešto nalik na podrobnu evidenciju. Duh se okreće sad ovamo sad onamo. Dok se duša uspinje zavojitim putem prema Stvarnosti, ona naizmjenično iskusi sunčevu svjetlost i sjenu pa su ta iskustva „konstante“ transcendentnog života. Sva su duhovna stanja duše vječna“, reći će William Blake, pokazujući istinski uvod pravoga mistika u psihologiju.²⁶

2.2.4. Mistične milosti i izvanredne pojave

Život većine mistika bio je osvijetljen nekim izvanrednim pojavama, a to su viđenja i objave, ekstatička stanja, levitacije, poznavanje savjesti itd. Često su se te pojave smatrale znakom da je mistično iskustvo savršeno. One se neprestano preispituju. Kao što je i A. K. Emmerick bila podvrgnuta ispitivanjima, bilo državnim ili crkvenim. Tu se radi ili o karizmama koje Bog dijeli po miloj volji ili o učincima naravnih slabosti kod stanovitih ekstaza. Potrebno je istančano „raspoznavanje duhova“ jer se pod zaštitom tih „slabosti“ mogu pojaviti mnoge iluzije. U svakom slučaju, o tim nas činjenicama nikako ne obavještava iskustvo sjedinjenja samo po sebi. Izvanredne pojave nisu vezane uz iskustvo sjedinjenja. Štoviše, sv. Ivan od Križa naglašava da ih apsolutno ne smijemo željeti. Biti im privržen značilo bi biti privržen stvorenim duhovnim dobrima, a ne više Bogu; one bi dakle postale smetnjom na putu. U kršćanskoj se mistici izvanredne pojave nadovezuju na iskustvo, ali nipošto nisu njegov plod, pa ni kao etapa koju treba nadići. Ako su autentične, to su karizme dane od Boga da duši pomognu napredovati na putu i da priopće njegove tajnu ili kao znak za sebe ili za druge, doživljenog sudjelovanja u mucima, ili

²⁶ Usp. E. UNDERHILL, *Mistični put*, I., HKD sv. Jeronima, Zagreb, 2008., str. 7.-9.

radi izgrađivanja bližnjih ili da se opravda neka izdana zapovijed. Tada su vezane uz neku „misiju“, ali nipošto nisu potrebne da se uđe u sjedinjenje bogoslovne ljubavi.²⁷

2.2.5. Mistici u Crkvi

Mistik motreći kršćansko otajstvo izvršava temeljnu ulogu u iskustvu i za iskustvo Crkve; mistična milost je karizma, istina s različitim naglascima i oblicima, ali uvijek je na crti i u funkciji vjere: život, zajedništvo, realizam, istina, čišćenje i preobrazba...; pred takvim izrazom kršćanskog života i zahvatom Duha Svetoga, Učiteljstvo Crkve ima najvažniji zadatak razlučiti kako bi zajamčilo autentičnosti izvora i sadržaja kao i oblike izričaja, te brinulo se o odnosu tih milosti sa drugim milostima i zahvatima Duha u Crkvi. Učiteljstvo ima i još teži zadatak, a to je čuti i prihvatiti milosti. Mistik je kao i prorok, uvijek ima poruku. Ponekad je proglašava na uobičajeni način, ponizan i skriven. A ponekad dodirne najosjetljivija područja autoriteta. Ali, uvijek je potrebno čuti i protumačiti poruku.²⁸

3. Mistični život Anne Katharine Emmerick

Blažena Anna Katharina Emmerick jednom je sama o sebi rekla:

„Nisam nikada vjerovala ni u što od duhovnih stvari, osim onoga što objavi Gospodin Bog i postavlja za vjerovanje kroz svetu Katoličku crkvu, bilo to izričito zapisano ili ne; i nikada nisam ono što vidjeh u viđenjima, isto tako vjerovala. Promatrala sam ih kao što ovdje i ondje pobožno promatram božićne jaslje, a da se kod jednih ne smetem zbog različitosti drugih, i kod svakih od njih klanjala sam se samo istome milome Djetetu Isusu.“²⁹

Anna Katharina Emmerick je bila istinski uvjerena da joj je Bog namijenio put radikalnog nasljedovanja Krista Raspetog koji je s radošću prihvatila. I dok se europskim prostorima širi ideja prosvjetiteljstva koja potiskuje religiju, Anna Katharina se odlučuje za radikalno nasljedovanje Krista. Njezine rane u obliku križa su pobudile pozornost mnogih koji su se već bili okrenuli od vjere. Za velik dio vjernika bio je to znak Božje nazočnosti u

²⁷ Usp. L. GARDET, *Mistika*, KS, Zagreb, 1983., str. 96.-98.

²⁸ Usp. J. MAMIĆ, *Teološko-duhovni pristup mistici danas*, Karmelski studij duhovnosti i karmelska KIZ izdanja, Zagreb, 2008., str. 199.-200.

²⁹ A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010., str. 485.

svijetu i dublje povezanosti s patnicom. Međutim, njezino shvaćanje nasljedovanja Krista nije u stilu onih mistika koji isključuju ljudskost i posvećuju se samo kontemplaciji. Kako je rekao biskup Münsteru Reinhard Lettmann:

„To nije mistikinja zatvorenih očiju koja ne vidi svijet oko sebe. Naprotiv, za nju radikalno opredjeljenje za trpećeg i u potpunosti žrtvi predanog Isusa znači ujedno i odluka za čovjeka, a napose za onog koji pati. Bila je duboko uvjerena da je njezina patnja ujedno i patnja za druge. Kao što je Krist podnosio na križu za svijet, tako je i ona htjela biti sudionikom patnje. Nasljedovanje Isusa je odgovor. Inicijativa ne proizlazi od pozvanog, nego od Isusa. Isusov poziv i pogled ne smjeraju na religiozni program, nego na osobni odnos. Povezanost s Isusom Kristom jest i ostaje središnja. Čovjek na poziv Božji odgovara čitavim svojim životom. Vjerno nasljedovanje i shvaćanje Isusova puta ne tiče se samo jednoga djelomičnog područja, primjerice unutarnjeg života, nego obuhvaća čitav život, moralni, tjelesni itd.“³⁰

Oni koji su je poznavali i doživljavali njezine muke, piše dr. Michael Bangert, imali su osjećaj da doista preuzima na sebe muku drugih koje strpljivo podnosi. To je zasigurno bio i razlog da su je prozvali „strpljivom patnicom iz Dülmena.“ Ljubav prema čovjeku je za nju najveća kršćanska vrlina. Tako će, uvjerena da doista preuzima na sebe i patnje drugih, jednom zgodom reći: „Sigurna sam da ne ležim ovdje i ne trpim samo za sebe.“ A jednom drugom zgodom će istaknuti kako za sebe ne traži ništa osim da je puste na miru moliti i trpjeti za dobrobit svih ljudi.³¹

3.1. Odrastanje Anne Katharine Emmerick

Anna Katharina Emmerick, kći Bernarda Emmerick i Anne Hillers, siromašnih i pobožnih težaka, rođena je 8. rujna 1774. u selu Flamske kod grada Coesfelda.³² U vrijeme njezina rođenja vjerske istine nisu prihvaćene, razumska spoznaja bila je jedino važna. Već krštenjem imala je naravnu i nadnaravnu spoznaju. Tada, na krštenju, vidjela je prisutnost Marijinu s malim Isusom, pružen joj je prsten kojim se s Njim zaručena. Kod krštenja je također osjetila Božju prisutnost u Presvetom Sakramentu. Vidjela je nazočnost njezina

³⁰ C. BENKE, *Mala povijest kršćanske duhovnosti*, KS, Zagreb, 2012., str. 12.

³¹ A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010., str. 5.-6.

³² Usp. A. K. EMMERICH, *Gorka muka Gospodina našega*, Naklada sv. Antuna, Denona d.o.o., Zagreb, 2009., str. 7.

Anđela čuvara te njezine svete zaštitnice, svetu Anu i svetu Katarinu. Duh Sveti rano joj je u srce pobudio vježbanje božanskih krjeposti. Njezin duhovni razvoj i izvana je vrlo rano bio vidljiv, a istodobno je počela i praktično služiti Bogu. Anđeo čuvar bio joj je razborit učitelj i vođa i to je ostao cijeloga njezinoga života. Također i njezini roditelji su joj bilo uzori u kršćanskome životu. Već s tri godine Anna Katharina je bila svjesna Božje veličine da je vapila Bogu neka joj dade umrijeti kako nikada ne bi došla u priliku da ga uvrijedi. Kada je imala sedam godina ustajala bi noću iz kreveta i molila čak ponekad do svitanja. Odupirala se tjelesnim slabostima. Kako bi lakše ustajala služila se kamenom kao jastukom, stavljala drvo u krevet i opasivala se užadi sa čvorovima. U zimsko vrijeme klečala je u snijegu, a u ljetno u koprivama. Bog joj je dao da može vidjeti one za koje treba moliti. Ono što je još učila bilo je mrtvljenje i odricanje koje je prikazivala Isusu, sebi je ostavljala uvijek najgore, a pridonosila ono najbolje. Veliku samilost imala je za duše u Čistilištu, Anđeo ju je često tamo vodio i pokazivao kolike boli trpe bijedne duše.³³ Uopće nije slutila da je gledanje slika otajstava vjere osobit Božji dar njoj osobno. Kada bi joj je Anđeo približavao, tada bi prvo ugledala nekakav sjaj, iz kojeg bi istupio Anđeo, bio je proziran i nosio je blještav svjetlucajući oltar. Imao je dvostruku zadaću, prva mu je bila da ju se trebao uvesti u gledanje nebeskih otajstava koje je tako neobično u teško za dušu još povezanu sa tijelom. Druga zadaća mu je bila da stalnom podukom i zaštitom uredi njezin izvanjski i nutarnji život kako ne bi uprljala svoju krsnu nevinost. Isus je svojim ukazanjima pripravljaio Anna Katharinu za najveću zadaću koju je u životu trebala ispuniti, za nasljedovanje Njega u trpljenju za spasenje njezinih bližnjih. Anđeo ju je učio kako treba biti činiti vanjske vježbe vjere i vježbati čudoredne krjeposti, osobito ljubav prema bližnjima. Kada je u svojoj 16. godini radila sa svojim roditeljima u polju, na zvuk zvonca iz samostana navještenja u Coesfeldu probudila se u njoj tajna želja za odlaskom u samostan.³⁴ I svaki put kada bi čula zvono samostanske crkve, sjedinila bi svoje misli s molitvom onih u samostanu. No, vratiti ćemo se unazad u njen djetinjstvo. Već u dobi od šest godina zavjetovala se da će u odrasloj dobi stupiti u red. Sotona ju je nastojao duhovno pokvariti i odvratiti od težnje sa savršenstvom, ali ona nije gubila prisebnost, nego je još revnije nastavljala sa svojom molitvom. Zvukove crkvenih zvona osjećala je kao zrake

³³ Usp. T. WEGENER, *Život Anne Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 27.-31.

³⁴ Usp. A. K. EMMERICH, *Gorka muka Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Denona d.o.o., Zagreb, 2009., str. 10.

blagoslova te je vidjela kako one sprječavaju djelovanje neprijateljskih sila. Razlučivala je ljekovite biljke od štetnih, Bog ju je poučio o velikim nadnaravnom stvaranju zvijezda.³⁵ Otac i majka su je voljeli posebnom ljubavlju, ali je nisu uzvisivali. Nikad je nisu hvalili, osobito majka je bila ta koja ju je zbog neznatnih pogriješaka bespoštedno kažnjavala. Poticali su je na revnu molitvu, na budnost i oprez pred grijehom. Uz svoj duhovni život bila je sklona lakim uzbuđenjima te stoga i nekoj vrsti svojevoljivosti. Zbog toga su je roditelji često prekoravali. Duboko ju je tištalo što ju je majka često korila zbog viđenja i nazivala ju sanjarkom i praznovjerkom. Ona je svoje grijehe ispovijedala kao smrtne, ali ju je ispovjednik tješio i govorio kako ona uopće ne čini nikakav smrtni grijeh. U dvanaestoj godini je prvi puta primila Svetu pričest. Uvijek je osjećala snažnu privlačnost Presvetom Sakramentu. Tijekom prvopričesnog slavlja imala je viđenje da sa svetom Cecilijom sudjeluje u pričesti kršćanskih mučenika. Poslije Svete pričesti molila je za milost da je Bog učini onakvom kakvu je On hoće te da je prihvati kao cjelovitu žrtvu na Njegovu čast i za dobro bližnjega. Tada ju je nebeski Pastir nahranio svojim mesom i krvi i rado prihvatio žrtvu njezinom nevinog srca. Bog ju je obdario darom nepresušnih suza, tako da je često u crkvi satima plakala, nad grijesima i nezahvalnostima ljudi. Plakala je i zbog trpljenja koje Crkva podnosi, zbog nesavršenosti zajednice i zbog svojih vlastitih grijeha. Ove suze žalosnice nisu mogli drugi razumjeti, već samo Bog.³⁶ Odlučila je sva svoja čula stalno upotrebljavati ni za što drugo nego samo za ispunjenje dužnosti. ³⁷ Kada je imala 22 godine primila je sakrament Svete potvrde. Svjedočila je o tome kako je kada je ulazila u crkvu vidjela kako biskup sjaji, a kada ju je pomazao, kroz čelo joj je prodrla vatra, sve do srca i osjetila je okrpju. Dok je bila kod roditelja bavila se šivanjem za druge. Njezino srce puno ljubavi brinulo se za spas duša bližnjih. Nedjeljom poslijepodne skupljala je oko sebe mlade ljude kako bi ih čuvala od skitnje i loše zabave, te ih nagovarala da pođu s njom velikim križnim putem. Roditelji se nisu htjeli tako lako odreći društva toga blaga koje su posjedovali u svojem djetetu. Pravili su pritisak na nju molbama, suzama i oštrim prijezirima. Nastojala je da je prime augustinke u Borkenu, trapistice u Darfeldu, klarise u

³⁵ Usp. T. WEGENER, *Život Anne Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 33.-43.

³⁶ Usp. C. BRENTANO, *The Lowly Life and Bitter Passion of Our Lord Jesus Christ and His Blessed Mother Together with the Mysteries of the Old Testament from the visions of Venerable Anne Catherine Emmerich*, edited by C. E. Schmoger, New York, The Sentinel Press, 1914., str. 12.

³⁷ Usp. T. WEGENER, *Život Anne Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 45.-50.

Münsteru, no dijelom njezino, a dijelom samostansko siromaštvo nije to dopuštalo.³⁸ Njezin ispovjednik zauzeo se za nju kod klarisa u Münsteru. Dobio je povoljan odgovor te se ona u pratnji jedne prijateljice uputila onamo kako bi osobno iznijela svoju zamolbu. Budući da je bila siromašna i nije donosila nikakav miraz, uvjet joj je bio da mora naučiti svirati orgulje. Tada je u svojoj 25. godini otišla naučiti svirati orgulje kod Sontgena u Coesfeldu, kako bi bila primljena u samostan.³⁹

3.2. Odlazak u samostan

Neposredno prije ulaska u samostan 1802. godine doživjela je viđenje dok se molila u crkvi, pred križem. Ukazao joj se Isus s dvije krune u rukama, u lijevoj s krunom od cvijeća, a u desnoj s krunom od trnja. Ponudio joj je da bira, a odlučila se za trnovu krunu. Ta odluka će formirati njezin daljnji život koji će biti egzistencijalno povezan s Kristovom patnjom i žrtvom za svijet. To je bio odraz njezine želje da bezgranično, do potpune predanosti u patnji, ako treba i u smrti, ljubi Krista.⁴⁰ Bez ikakve imovine odlazi u samostan, ususret svome Zaručniku. Svoju sirotinjsku odjeću i bijednu posteljinu ponijela je u drvenoj škrinji. U samostan stupa u 28. godini. Samostan Agnetenberg bio je utemeljen prema pravilima svetoga Augustina. Ipak, situacija u samostanu po ulasku Anne Katharine nije bio onakav kakav bi trebao biti, mlak i plitak duh vremena prodro je u njega, a klauzura je potpuno ukinuta. Redovnice su se samo po odjeći razlikovale od kršćana u svijetu. Svaka sestra je svojim radom zarađivala za jelo. Na kraju je odjenula redovnički habit jer je bila izvrsna u ručnom radu i uvidjeli su kako bi od nje imali koristi. Na proslavi joj se ukazao sveti Augustin, te joj stavlja halje i prihvaća za svoju kćer te joj obećava svoju osobitu zaštitu. Bog je dopustio da je, zbog njenog siromaštva, u samostanu gotovo i ne doživljavaju kao su sestru, nego kao sluškinju. Njezine su je sestre nepravedno su osuđivale, ali su mnoge kasnije uvidjele svoje pogreške. Njezino stanje se pogoršalo. Osim trnovite krune od koje je imala bolove oko Božića je dobila neugodnu srčanu bolest. Godina novicijata se bližila kraju, a su sestre nisu znala da li da je zadrže ili ne. Smatrale su da će im biti samo teret i nesposobna zbog svoga zdravstvenoga stanja. Poglavarica i su sestre su ipak odlučile da ostanu. Na objavu ove svečanosti prisustvovali su i njezini

³⁸ Usp. A. K. EMMERICH, *Gorka muka Gospodina našega*, Naklada sv. Antuna, Denona d.o.o., Zagreb, 2009., str. 10.

³⁹ Usp. T. WEGENER, *Život Anne Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 60.-67.

⁴⁰ Usp. A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista ...*, str. 5.

roditelji. Otkako je postala članicom reda, osjećala je u duhovnoj ljubavi mnogo snažnije sjedinjenje s članovima svojih redova od naravne veze s roditeljima i braćom. Kao članica duhovnog staleža gledala je svetogrđe mnogih svećenika prema Presvetome Sakramentu, zapostavljanje dužnosti dušobrižnika prema svojim bližnjima. Kada zbog svoje boležljivosti nije više mogla obavljati najteže poslove, davali su je sad jednoj sad drugoj sestri za pomoć. Ali ona je strpljivo i sa ljubavlju služila svojoj sestri. Živjela je u najbjeđnijoj ćeliji u kući. Ta je ćelija bila vlažna i hladna, u njoj je bio jedan stolac bez naslona i jedan bez sjedala, a ona je svoje siromaštvo podnosila vedro. Bog joj je dao dar suza za okajavanje grijeha njezinih bližnjih, ali drugim su sestrama te suze bile sablazne, pa su ih tumačile kao posljedicu povrijeđenog samoljublja. Ona je, a da to nije mogla spriječiti, kod sestara u koru ili u svojoj ćeliji padala u ekstazu, u kojoj je, na svoju utjehu i za svoje osnaženje u trpljenju gledala vrhonaravnu stvarnost i često širila ruke te tako molila, s tijelom u obliku križa. Od novicijata često su je pogađale posve različite i teške bolesti, a te bolesti su vrlo brzo nestajale, što je bilo medicinski neobjašnjivo. Te njene bolesti nisu imale tjelesni nego duhovni uzrok. Su sestre su je zapostavljale i nisu je njegovale, nego bi se pojavili sveti nebeski duhovi i podizali je sa postelje te ju namještali.⁴¹ Kasnije joj se pojavljuje pet rana našega Spasitelja, ti bolovi od rana stalno su je pratili i često nije mogla raditi. Ono što je tjelesno trpjela, njezina je duša istodobno osjećala kao strah, tugu i napuštenost. Duša je kroz vizije spoznavala žalosne uzroke na bolesnom tijelu Crkve. U preuzimanju muka ili kazna za grijeha drugih, nalazila je najblaženiju zadovoljštinu. Svi potrebiti dolazili su k njoj da je zamole za molitvu, utjehu ili savjet. U samostanu susreće napastovanje Sotone koji ju je nastojao zbuniti zbog neprijateljskog držanja sestara, oduzeti joj odvažnost za žrtvu i potaknuti je da napusti samostan. Od svoga Anđela dobila je pravi savjet za borbu protiv Sotone, a dolaskom Djeteta Isusa na njezine ruke utjehu punu svjetla. Kao što je osjećala najveću ljubav, tako je osjećala i najveću sućut pred Svetom Tajnom, jer joj je Bog da vidjeti koliko je u njezino vrijeme taj sakrament ljubavi ponižavan sveopćom mlakosti. Za to je sebi isprosila pokorničke muke. Bog joj je često davao da te muke budu tako strašne da je pred Presvetim Sakramentom tražila olakšanje, čak se noću grčevito hvatala za zidove crkve. Toliko je žudila za tim sakramentom da je prije zore budila samostanskog duhovnika i molila ga da

⁴¹ Usp. T. WEGENER, *Život Anne Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 69.-77.

joj udjeli Svetu pričest. Svetoj misli pribivala je sa velikom pobožnošću. Molila je za svećenika da svetu žrtvu prinese Bogu na najugodniji način. Za vrijeme pretvorbe prinosila je Spasitelja nebeskom Ocu. Zamišljala je da je prostor oko oltara prepun anđela. Tijekom mise često je padala u ekstazu. Božja providnost joj je odredila svećenika koji je ljudskim savjetom i zaštitom u ispunjenju njezinih teških putova trebao biti uz nju, bio je to samostanski duhovnik, vikar Martin Lambert. Anna Katharina je u njega stekla veliko povjerenje zbog njegove velike pobožnosti. On je prepoznao posebne putove i kušnje po kojima je Bog nju vodio, te je naveo ispovjednika da joj dopusti češće primanje Svete pričesti. Postao je njezinim dobrotvorom.⁴²

3.3. Dobivanje stigm

Prolazeći preko mnogih čudnovatih pojava u ekstatičnom životu ove djevice, upućuje se na život sv. Magdalene de Pazzi s čijim su stanjima Katharinina stanja u ovo vrijeme imala mnogo sličnosti.⁴³ Uz velike ekstaze počeo je niz stigmatizacija. Za pojam ekstaze reći ćemo da za vrijeme ekstaze razmatratelj gubi svu pojavnu svijest o pojavnom svijetu i biva uznesen do kratkotrajnog i neposrednog uživanja božanskog viđenja, odnosno to je onaj kratki, ushitni zanos, stanje s vrlo izrazitim tjelesnim i duševnim popratnim pojavama.⁴⁴ Kada su Annu Katharinu njezini duhovni poglavari upitali odakle potječu te rane, najviše je što bi rekla: „Nadam se da potječu od Boga.“ Broj poznatih pobožnih osoba iz Katoličke Crkve, koje su sve od Franje Asiškog zadobile taj, teolozima pod imenom *Vulnus divinum, Plago amoris viva* – poznati stupanj razmatrajuće ljubavi prema Isusu kao najviši znak sutrpjenja s Isusom.⁴⁵ Prvu stigmu je dobila na dan svetoga Augustina. Molila je raširenih ruku, te joj pristupio Spasitelj i s križićem od bijelog voska utisnuo joj na tijelo, u blizini srca, ranu u znaku križa. Time je dobila priznanje od Neba kao prava i savršena kći velikoga osnivača Reda i crkvenog učitelja. Na njezina stigma je ubrzo otkrivena, dok je molila pala je u ekstazu a ljudi su joj pomogli ne znajući što joj je te vidjeli stigm. Drugo bilježenje je dobila na blagdan svete Katarine. Krvavi znak križa pojavio se na prsnoj kosti. Maleni Isus obdario ju je na Božić, utiskivanjem, iznad križa i

⁴² Usp. T. WEGENER, *Život Anne Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 79-84.

⁴³ Usp. A. K. EMMERICH, *Gorka muka Gospodina našega*, Naklada sv. Antuna, Denona d.o.o., Zagreb, 2009., str. 16.

⁴⁴ Usp. E. UNDERHILL, *Mistični put, I.*, HKD sv. Jeronima, Zagreb, 2008., str. 12.

⁴⁵ Usp. A. K. EMMERICH, *Gorka muka Gospodina našega*, Naklada sv. Antuna, Denona d.o.o., Zagreb, 2009., str. 22.

trećeg znaka križa. Četiri dana nakon Božića pojavile su se vidljive stigme. Kad su vikar i ispovjednik opazili rane, vrlo su se zabrinuli i dogovorili da to skrivaju pred svijetom. Osobe koje su bile uz nju su vikar Lambert, njemu je pripala zadaća da stoji uz nju kao zaštitnik i da joj bude snažan primjer hrabrosti u vjerovanju i u žrtvi. Razglašeno je bilo da je on napravio Anna Katharini stigme. Drugi je bio svećenik Limberg, on je ostao njezin ispovjednik sve do njezine smrti. Bio joj je utjeha jer je s njim podnosila jednaku sudbinu. Uvijek je slijedila njegovu riječ i odredbe. Njegove su riječi njoj bile Božji izričaj. Treća osoba je bila njezina sestra Gertruda, ona je bila vrlo ograničena i neiskusna osoba. Uz dvojicu svećenika Bog je poslao i liječnika, Franz Wesener, koji ju je liječio do smrti. On je vodio dnevnik o njoj, u kojem je bilježio svoje doživljaje i opažanja.⁴⁶ Kad bi je crkveni autoriteti upitali, otkuda joj stigme, ponizna do krajnosti, odgovorila bi: "Nadam se, da su od Gospodina." Ograničenja ovog pisanja, sprječavaju nas da uđemo dublje u predmet stigni, općenito u Crkvi, ali može se reći da ih je u Crkvi bilo. Među prvima je bio sveti Franjo Asiški, koji je dosegao taj stupanj kontemplativne Isusove ljubavi, čiji je efekt, potpuno sjedinjenje u trpljenju s Gospodinom. Teolozi su to definirali kao *Vulnus divinum, Plago amoris viva*.

Poznato je još bar pedeset stigmatičara. Veronica Giuliani, kapucinka, umrla u Citta de Castello 1727., kanonizirana (26. ožujka 1831.). Njena je biografija objavljena u Kölnu 1810. U njoj je opisano stanje osobe koja je primila stigme, koje u mnogo čemu odgovaraju stanju Anne Katharine. Najpoznatije su: Colomba Schanolt, koja je umrla u Bambergu 1787., Magdalena Lorger, umrla u Hadamaru 1806., obje Dominikanke. Rose Serra, kapucinka iz Ozierija na Sardiniji, primila je stigme 1801. Josephine Kumi iz samostana u Wesenu, blizu jezera Wallenstadt u Švicarskoj, koja također pripada gore navedenima, ali nismo sigurni da li je imala stigme.⁴⁷ Rane su krvarile gotovo svakoga dana. Zatim se krvarenje trnovite krune i pet rana ograničilo na petke, a rane na prsnoj kosti na srijede. Ruke su joj bile probodene od dlanova prema nadlakticama, a stopala od listova prema tabanima. Rana na boku išla je prema gore, kao da je bila probodena odozdo. Trpjela je neizrecive, žestoke probadajuće bolove u ramenima, a bolovi od ruku i nogu dopirali su sve

⁴⁶ Usp. T. WEGENER, *Život Anne Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 85.-95.

⁴⁷ Usp. C. BRENTANO, *The Lowly Life and Bitter Passion of Our Lord Jesus Christ and His Blessed Mother Together with the Mysteries of the Old Testament from the visions of Venerable Anne Catherine Emmerich*, edited by C. E. Schmoeger, New York, The Sentinel Press, 1914., str. 17.-18.

do srca. Srednji prst na objema rukama izgledao je kod bolova kao mrtav. Kosa joj je bila gotovo poput trnja te nije mogla bez najvećih bolova položiti glavu na jastuk. Na njoj su se pokazivale rane od bičevanja, izgledale su kao modrice. Ruke je skrivala ispod pokrivača, kako nitko ne bi vidio rane. Njezine stigme mnogima su služile za zadovoljenje podle znatiželje. Najveće mučenje za nju je bilo što je morala pred pojedincima otkriti znak na prsima, te pritom u njihovim srcima čitati ne samo nevjerničke nego i nečiste misli.⁴⁸ Od dobivanja stigmi više nije uzimala hranu, živjela je i po tijelu od Svete pričesti. Teolozi su bili potpuno svjesni kako postoje mnogi stupnjevi kontemplativne askeze, kao i osobe koje često padaju u stanja ekstaze, primaju stigme i žive dugo bez hrane, uzimajući samo Presveti Oltarski Sakrament. Takvi su bili: blaženi Nicholas od Flue, sveta Lidwina iz Schiedama, sveta Katarina Sijenska, sveta Anđela iz Foligna i sveta Louise de l'Ascension.⁴⁹ Poslije nje je uvijek bila osnažena, a u protivnom bi nasmrt malaksala. Bila je svakodnevno satima odsutna duhom. U viđenjima i uživanju u nebeskim slikama zadobivala bi iznova odvažnost i snagu, često je upadala u molitveni zanos. Za vrijeme ekstaze nije se na nju moglo djelovati ničim što bi to osjetila ili od čega bi se probudila. Imala je i dar proricanja. Povremeno je govorila proročanstva o budućnosti pojedinih dijelova i ustanova u Crkvi te o njezinim posljednjim vremenima. Od Boga je molila milost da njezina majka umre pokraj nje, te joj podari potrebnu tjelesnu snagu kako bi do smrti mogla njegovati majku. Za vrijeme te posljednje majčine bolesti Anna Katharina bila je čudesno tjelesno ojačala. Patnje su joj bile ublažene pa je bila sposobna ispuniti majci sve dužnosti zahvalnoga djeteta.⁵⁰ Noseći u ljubavi svoj križ za Isusom, sve što je činila bijaše također trpljenje, a sve njezino trpljenje sjedinjeno sa zaslugama Njegove Muke Bogu ugodna žrtva. Kao što je njezin suosjećanje s raspetim Otkupiteljem u Njegovim očima naišlo na takvu milost da ju je obilježio pečatima najveće sućutne ljubavi, znakovima svojih pet rana, i okrunio trnovom krunom. Tako su se sve Muke njegove Crkve i svih koji trpe zlo odražavale na stanju njezina tijela i duše.⁵¹ piscu Clemensu Brentanu je bilo ovdje dopušteno primijetiti, da je i on sam, pri punoj dnevnoj svjetlosti, nekoliko puta vidio kako

⁴⁸ Usp. T. WEGENER, *Život Anna Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 113.-117.

⁴⁹ Usp. C. BRENTANO, *The Lowly Life and Bitter Passion of Our Lord Jesus Christ and His Blessed Mother Together with the Mysteries of the Old Testament from the visions of Venerable Anne Catherine Emmerich*, edited by C. E. Schmoger, New York, The Sentinel Press, 1914., str. 18.

⁵⁰ Usp. T. WEGENER, *Život Anna Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 119.-124.

⁵¹ A. K. EMMERICH, *Gorka muka Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Denona d.o.o. , Zagreb, 2009., str. 45.

teče krv po njenom čelu i licu. "Vidio sam i kako iz platna omotana oko njena vrata izbija krv. Njena želja da uđe u vjerski život je konačno zadovoljena."⁵²

3.4. Podvrgnuće ispitivanjima

Annino trpljenje postaje još veće onog dana kada je bila podvrgnuta neprestanim liječničkim kontrolama i teološkim ispitivanjima. Jedan od protestantskih liječnika koji je bio uključen u tim radi neutralnosti, napisat će kako izvješćuje dūlmenski dekan Rensing, povjerenik mūnsterskog biskupa, da se pojave na tijelu Anne Katharine ne mogu objasniti s medicinskog gledišta niti bilo kakvim prirodnim zakonima. Dekan Rensing piše u svom izvješću biskupu kako su liječnici ustanovili da Katharina Emmerick ima više rana na tijelu u obliku križa koje krvare; dupli križ na prsima svake srijede, a ostali petkom. Uz to izvješćuje i kako već preko četiri mjeseca ne jede ništa, osim što uzima tekućinu. U tom izvješću su značajni ukazi na to kako mistikinja pada često u ekstaze iz kojih se satima ne diže te da ima vrlo često proročka viđenja.⁵³ Anna Katharina bila je i podvrgnuta ispitivanju. Ispitivanje je najprije provela Crkva. Prihvatio se bez otpora dojam istinitosti koji je izlazio iz bića i pojave Anna Katharine. Poslije ispitivanja koje je provela Crkva, generalni je vikar francuskim svjetovnim vlastima priopćio svoj pozitivan rezultat te ih je uvjeravao kako će i nadalje budnim okom pratiti moguće promjene u tome predmetu. Bodde, profesor kemije, bio je uzrujan zbog toga što se u javnosti proćulo kako su njezine pojave prirodne. Drskim je rijećima proglasio duhovnu provjeru bezvrijednom, a samu patnicu, prije negoli ju je vidio, prevaranticom. Izjavio je kako su njezine rane izrezane džepnim noćićem, sasušena krv nalijepljena neakvim prirodnim ljeplom, a svježa krv izvana namazana. No, za Anna Katharinu se zauzeo predsjednik francuske vlade, te zabranio novo ispitivanje, rekavši da je svjedodžba obavljenog duhovnog ispitivanja pravovaljana. Ipak, na kraju se sastala svjetovna komisija, koju je sazvao glavni predsjednik von Vinke i kojoj je bio na čelu kako bi dokazao da je Anna Katharina prevarantica, te da to dokaže pred svijetom. Od svjetovne vlasti je bez prethodnog ispitivanja osuđena kao prevarantica, te su je vlasti htjele oštro

⁵² C. BRENTANO, *The Lowly Life and Bitter Passion of Our Lord Jesus Christ and His Blessed Mother Together with the Mysteries of the Old Testament from the visions of Venerable Anne Catherine Emmerich*, edited by C. E. Schmoger, New York, The Sentinel Press, 1914., str. 9.

⁵³ Usp. A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafićki zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010., str. 6.-7.

kazniti i osuditi je kao primjer katoličkog praznovjerja u utiskivanje Kristovih rana te time postići da zablista duh protestantizma koji je sa novom vlašću stigao u zemlju.⁵⁴

3.4.1. Državno ispitivanje

Kao provoditelji državne samovolje stigli su dr. Rave, Ramsdorf i vikar Rosery, da, kako su rekli, po nalogu von Vinkea pregledaju Anna Katharinu. Zatočenicu su danju i noću nadzirala po dva člana povjerenstva koja su sjedila nasuprot nje i gledali je u lice. Nitko od njezinih bližnjih ju nije smio posjetiti osim dekana. Dopustili su joj primanje Svete pričesti od koje je bila snažnija. Dodijelili su joj bolničarku koja je morala biti uz nju kako bi otkrila njezine laži i prevare. Zatim je počelo ispitivanje, mučili su je od rano ujutro, gledali i dirali joj rane, sve dok se od bolova nije onesvijestila, to je trajalo tri tjedna. Članovi povjerenstva su utvrdili da njezina obilježja nisu nastala prirodnim putem. Njezina bolničarka se već prvi tjedan uvjerala kako je sve istina te da Anna Katharina nije nikakva prevarantica. Drugi oslonac je bio član povjerenstva, liječnik Zumbrink, koji je rekao kako ništa u vezi nje nije nije neistinito.⁵⁵ Odmah poslije povratka u stan Annu Katharinu je pohodio njezin liječnik Wesener koji je ostao zaprepašten njezinim izgledom. Povjerenstvo se još nije bilo izjasnilo. Nakon što je poslije ispitivanja ozdravila, generalni vikar zapovjedio je da ona potanko izvijesti Wesenera o tijeku cijeloga postupka, te da on to zapiše.⁵⁶ Wesener će reći za nju, kao odgovor na sumnjičenja ispitivača, da sigurno nije neka mazohistkinja koja uživa u bolovima. Kaže da izraz njezina lica odaje da svjesno pati puna pouzdanja jer to čini iz ljubavi prema Bogu. Ali s vremena na vrijeme patnja je bila toliko velika da je molila da ju miomiđe. Bilo je to trpljenje u stilu prvih kršćanskih mučenika koji su željeli nasljedovati raskršćenog Krista, i to po svaku cijenu, pa i po cijeni neizmjerne patnje i boli.⁵⁷ Ona je stigme smatrala teškim križem natovarenim na njena leđa, zbog njenih grijeha. Njeno bolno tijelo pričalo je o Isusovom razapinjanju. Bilo je stvarna enigma za mnoge, objekt sumnje za druge, poštovano sa strahopoštovanjem od trećih, a sve popraćeno s velikim osjećajima nestrpljivosti, iritacije ili ponosa. Ona bi najviše voljela živjeti povučeno od svijeta, ali poslušnost ju je nagnala da se prepusti

⁵⁴ Usp. T. WEGENER, *Život Anna Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 126.-132.

⁵⁵ Usp. *Isto*, str. 134.-144.

⁵⁶ Usp. *Isto*, str. 146.-151.

⁵⁷ Usp. A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010., str. 7.

ispitivanjima i donošenju sudova o njoj, od strane bezbrojnih znatiželjnika. Trpeći najveće bolove, nije si dozvoljavala biti gospodaricom svoje volje, već je smatrana kao nešto, što svatko ima pravo pogledati i iznijeti svoj stav. Često su ti stavovi bili bez ikakvih dobrih rezultata za ikoga, već samo velike predrasude o njenoj duši ili tijelu, koji su odnosili mir srca.⁵⁸

3.5. Duhovni darovi

Dar razmatranja jest dodatak krjeposti vjere i svrha mu je ojačati tu krjepost, kako kod primatelja tako i kroz njegovo priopćavanje drugih ljudi. Njega je Anna Katharina od mladosti držala. Krjepost vjere držala je uvjetom za sve ostale milosti. Bila je gotovo neutješana kako bi bolešću bila spriječena pohoditi crkvu. Sve što je povezano s vjerom, najmanja crkvena vježba i propis, bilo joj je sveto, tako da joj kao vjerovanje nisu vrijedili njezini čudesni darovi nego crkveno bogoslužje i život po vjeri. Njen žar i zahvalnost, u primanju i iskorištavanju milosti koje je primila od Boga bio je neugasiv. Ništa nije bila manje revna u nuđenju istih tih milosti, onima koji su zanemarivali njihove vrijednosti. Kao što se zbog sućuti prema raspetom Spasitelju svidjela Bogu i postigla za sebe privilegiju zadobivanja stigmati, kao znak najsavršenije ljubavi, tako su se i sva trpljenja Crkve, kao i onih koji su bili u nevoljama, ponavljali u različitim stanjima njene duše i tijela.⁵⁹ Naša vjera nije savršena nego je često lomljiva, slaba, ugrožena i zato mora biti hranjena i podupirana znakovima Božje prisutnosti.⁶⁰ Za nju su najbolnije pokorničke muke bile radosno prihvatiti svakodnevnu hranu. Takvim je životom njezina duša lako očuvala nepomućeni sjaj krasne milosti. Još jedan uvjet za njezinu milost razmatranja bile su patnje, jer tijekom cijeloga života trpjela je za Boga. U svako doba svojega života imala je taj čudesan dar nadnaravnih viđenja. Osobito bi brzo utonula u vizije tijekom duhovnih čitanja, razgovora i molitve. Ponekad bi njezino tijelo u ekstazi poprimilo oblik križa-noge bi joj bile prekrížene, a ruke ispružene kao da su prikovane čavlima. Proživljavala je u viđenjima cijelu crkvenu godinu po razdobljima i blagdanima. Za blagdane je vidjela događaje na kojima su se ti blagdani temeljili. Tako je tijekom svake crkvene godine

⁵⁸ Usp. C. BRENTANO, *The Lowly Life and Bitter Passion of Our Lord Jesus Christ and His Blessed Mother Together with the Mysteries of the Old Testament from the visions of Venerable Anne Catherine Emmerich*, edited by C. E. Schmoger, New York, The Sentinel Press, 1914., str. 19.-20.

⁵⁹ Usp. Isto, str. 36.

⁶⁰ Usp. G. GRBEŠIĆ, E. PUNDA, *Eshatološke teme u posebnim objavama*, u: *Obnovljeni život*, 68 (2013.) 3., str. 367.-382.

vidjela cijelu povijest našega spasenja. Opisuje zemaljski raj i divotu prvih ljudi te Istočni grijeh. Gledala je sve tajne i djela iz života našega božanskoga Spasitelja. Uvijek je vidjela kako zemaljske crkvene blagdane istodobno slave anđeli i sveti na Nebu. U Došašću bi pratila Mariju i Josipa na njihovom putovanju iz Nazareta u Betlehem. Ona u svojim viđenjima prikazuje ono što je neprijateljsko prema Crkvi. Crkveni blagoslov na predmetima primala je otvorena srca i vidjela kako taj blagoslov na tim predmetima svijetli.⁶¹ AnnaKatharina je gledala svakoga dana život sveca i njegov minuli zemaljski život te njegov preobraženi život na Nebu koji se toga dana svetkovao. Posredstvom relikvija također je svaki puta ulazila u viđenje odgovarajućeg sveca. Pritom je opažala da je sa svjetlom u kojemu sja relikvija povezano jedno drugo svjetlo odozgo i sveca je vidjela u tome sjedinjenju svjetlosti. Kod ukazanja preko relikvija vidjela je da uz svece stoje njihova imena, kod muških niže njegovih nogu a kod žena sa desne strane. Vidjela je da je slava svetaca različita po boju i sjaju. Sveci mogu preko svojih relikvija djelovati neposredno na vjernike. Tada se na vjernike slijeva blagoslov poput nebeske rose. Osjetila je svaku pravu relikviju donesenu u njezinu blizinu. Kada bi ju prepoznala počela bi svjetlucati. Tvrdoću kostiju raspoznavala je kao pokazatelja odvažnost duša. Vidjela je da i skrivene relikvije svijetle te da mjestima na kojima leže donose spas. AnnaKatharina bila je u dodiru i sa bijednim dušama iz Čistilišta. Mi kao hodočasnici na zemlji možemo činiti djela zadovoljštine za oslobođenje duša iz Čistilišta. Duše iz Čistilišta zovemo „sirotim“ zato što mogu jedino trpjeti. Sirote duše postaju našim vapijućim zagovornicima, a u Nebu slavnima. Te sirote duše pojavljivale su se kod nje moleći za pomoć ili su iz Čistilišta zazivale njezino srce. Njezin Anđeo ili sveci često su je osobito oko Dušnoga dana vodili u samo Čistilište. Morala je duhovnim djelovanjem opominjati žive na njihovu obvezu prema umrlim članovima obitelji. Ona prikazuje Čistilište kao veliko carstvo puni tjeskobe i muke. Na vanjskom je dijelu Čistilišta tama, ondje zli duhovi mogu prodrijeti i mučiti duše zbog njihovih grijeha stalnim zastrašivanjem. Druga su mjesta svjetlija, neke su duše utamničene, neke se mogu kretati, neke su same a neke u društvu. Muke od pakla se razlikuju samo po trajanju. Duševne se muke sastoje, već prema vrsti grijeha, u patnjama savjesti i srca. Oni imaju samo jednu utjehu- nadu da će jednom biti otkupljeni. Također se uzajamno izgrađuju strpljivošću i ljubavlju prema bližnjima. Duše prema vremenu svoga

⁶¹ Usp. T. WEGENER, *Život Anna Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 157.-170.

čišćenja prelaze iz stupnjeva većih kazna u blaže. Zatim dolaze u sve jasnije svjetlo, sve do mjesta gdje anđeli silaze do njih da ih okrijepe. Na žive mogu utjecati da vode bolji život, te da molitvom i dobrim djelima priteknu u pomoć sirotim dušama u Čistilištu. Molila je pojedine svece da pođu s njom moliti za sirote duše. Govorila je da je za duše u Čistilištu osobita utjeha ako za njih prinosimo borbu protiv svojih strasti, vježbanje svojih krjeposti. Njezin ju je Anđeo naveo da za duše u Čistilištu prikazuje strpljivo podnošenje srdžbe i patnje koje su joj njezine životne prilike obilato pripremale. Također je molila da na nju dopadnu njihove tjelesne muke. Zatim je za njih prikazivala osobita djela zadovoljštine za koja su je one sama molile, za nadoknadu propusta. Anđeli su oni koji duše kada budu otkupljene odvedu u Nebo. Njihov sivi lik postaje tijekom uzdisanja sve svjetlijim i sjajnijim. Također je spoznala da se mnoge proklete duše zadržavaju u mukama na Zemlji, na osamljenim i pustim mjestima i na mjestima svojega zlodjela, sve do Posljednjeg suda.⁶² Anna Katharina je o svom stanju rekla:

„Ležati u trpljenju, uvijek mi se činilo kao najpoželjnije stanje. Sami anđeli nam zavide na tome. Ne zavide nam zbog naše nesavršenosti, nego baš na trpljenju koje možemo podnijeti, zahvalno i strpljivo za Gospodina. Nikad nisam potpuno razumjela svoje stanje, niti sam znala kamo to vodi. U duši sam prihvaćala razna trpljenja, ali u tijelu dužnost mi je da se borim protiv njih. Cijela sam se predala mome Nebeskom Zaručniku, a njegova sveta volja izvršiti će se na meni. Ali ja živim na zemlji, gdje se ne smijem buniti protiv zemaljske mudrosti i zemaljskih recepata. Čak i kad bi potpuno shvatila svoje stanje, i kad bih imala i vremena i snage objasniti ga, nema nikoga u okolici tko bi me razumio.”⁶³

Približavanje smrti nije nimalo prekinulo čudesnu povezanost njena života sa životom Crkve.⁶⁴ Njezino beživotno tijelo se lagano spustilo na jastuke i umrlo u pola 9 navečer 9. veljače 1824. Netko tko je suosjećao s njom napisao je: „Velika je milost odletjela sa zemlje, Božja volja nam je oduzela tu ruku svoje zaručnice koja je svjedočila

⁶² Usp. T. WEGENER, *Život Anna Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007., str. 172.-186.

⁶³ C. BRENTANO, *The Lowly Life and Bitter Passion of Our Lord Jesus Christ and His Blessed Mother Together with the Mysteries of the Old Testament from the visions of Venerable Anne Catherine Emmerich*, edited by C. E. Schmoeger, New York, The Sentinel Press, 1914., str. 14.

⁶⁴ Usp. Isto, str. 40.

za istinu, molila i prikazivala žrtve, i činilo se da je umirući, kao simbol snage dobivene od Božje milosti, nije bez razloga položila na prekrivač.⁶⁵

3.6. O posebnosti objava

Objave dane Anni Katharini Emmerick možemo smatrati posebnim, privatnim ili specijalnim objavama, baš stoga što su dane njoj kao pojedincu, a ne učiteljstvu Crkve na čuvanje i navješćivanje, što znači da izravno ne obavezuju sve vjernike. K. Rahner će istaknuti da se posebne objave ne tiču samo pojedinca i njegovog duhovnog života nego i velikog dijela Crkve. Postoje i teolozi koji zanemaruju posebne objave smatrajući ih nebitnima u odnosu na javnu objavu, i pritom se K. Rahner pita kako može biti bez važnosti ono što Bog objavljuje. Razlog za ovakav indiferentan stav H. U. von Balthasar vidi u trima razlozima koji su prisutni, a oni su da teolozi vide posebne objave često nesigurne i jednostavno pogrešne, ne obvezuju nikoga na prihvaćanje i da su sve bitne istine prisutne u vjeri i nauku Crkve. I. Dugandžić koji se poziva na Balthasara, smatra da se u teologiji dogodio pomak. Teologija se više bavi čovjekom a ne Bogom, ovozemnom a ne onozemnom stvarnošću. U takvoj duhovnoj atmosferi ukazanja, viđenja i neobične pojave a priori dobivaju negativnu kvalifikaciju. Neobične pojave se poistovjećuju s patološkim stanjem i njihovo se tumačenje prepušta psihologiji ili parapsihologiji. Temelj teološkog razumijevanja posebnih objava uvijek će biti njihov ispravan smještaj u odnosu na jedinstvenu Objavu sadržanu u Pismu i Predaji. Neke od privatnih objava je priznao crkveni autoritet. One pak ne pripadaju u polog vjere. Uloga posebnih objava nije da poboljšaju ili upotpune konačnu Kristovu objavu, nego da pomognu da se od nje u određenom povijesnom razdoblju potpunije živi. Pod vodstvom crkvenog učiteljstva osjećaj vjernika znade razlučiti i prihvatiti ono što je u takvim objavama Crkvi istiniti poziv Krista ili njegovih svetaca. Posebna objava ne može ispravljati konačnu objavu u Isusu Kristu niti je nadopunjavati. Ona je službi javne objave te se mora slagati s njom i biti istinita. Posebne objave daju impulse za novo djelovanje Crkve u određenoj situaciji te služe kao poticaj autentičnoga kršćanskoga življenja, osobito u teškim vremenima.⁶⁶

⁶⁵ A. K. EMMERICH, *Gorka muka Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Denona d.o.o. , Zagreb, 2009., str. 52.-53.

⁶⁶ Usp. G. GRBEŠIĆ, E. PUNDA, *Eshatološke teme u posebnim objavama*, u: *Obnovljeni život*, 68 (2013.) 3., str. 367.-382.

3.6.1. Izgradnja redovitih vjernika

Viđenja Anne Katharine objavljuju kako ne polažu ni najmanje pravo na karakter povijesne istine. Ona ne žele ništa drugo nego li se ponizno priključiti nebrojenim i različitim prikazima gorke Muke, što su ih stvorili likovni umjetnici i pobožni pisci. Žele sloвити za eventualno isto tako nesavršeno sročena i prepričana, kao i nespretno zapisana razmatranja jedne pobožne redovnice, koja takvim viđenjima nije pridavala neku veću vrijednost od one krhke ljudske vrijednosti, pa je stoga stalnu nutarnju opomenu da mora pričati slijedila samo u samosvladavanju i iz poslušnosti prema naredbi časnih duhovnika. Mistici, među njima i Anna Katharina, uglavnom ne pišu za druge mistike, nego za izgradnju redovitih vjernika koji nisu imali takva mistična iskustva, ili čak za svoje duhovne voditelje i teologe koji im mogu pomoći u razlučivanju. Oni su jako svjesni činjenice što može značiti njihov izričaj pročitani u posve nekom drugačijem vremenu i osluškivan na posve drugim valovima, najčešće nema smisla ili pak rađaju pogrešan smisao. Svjesni su da ne mogu izreći neizrecivo iskustvo Duha Svetoga. Upravo stoga, najviše što mogu, mogu se služiti slikama, poredbama i sličnostima da izraze nešto malo od onoga što proživljavaju, te će i uz duhovnog preobilja izljevati tajne i otajstva, ali ih nikad neće razložito rastumačiti. Čak vrlo često te poredbe, ako se ne čitaju u jednostavnosti duha ljubavi, više će izgledati kao besmislice nego li razumski osjećaji. Reći ćemo da čitatelj ustvari sudjeluje u tom iskustvu svojom vlastitom vjerom i ljubavlju, a ne samo da se zadržava na iskustvu mistika.⁶⁷ Za jednostavna kršćanina dobre volje zacijelo nema boljega sredstva za održavanje živom svoje naravne povezanosti s Bogom no što je razmatranje života Bogočovjekova, te stoga ne može postojati nikakva važnija želja, jer Isus nam u svojoj jedinstvenosti Boga i čovjeka predočava ideal našega čovječstva, dakle čovjeka u savršenstvu, i stoga o Njemu vrijedi razmatrati u svakoj situaciji. Sigurno da je naše savršenstvo milost, kojoj međutim treba prethoditi volja, te gotovo svi mistici drže razmatranje naravnom krunom kršćanskog života. Stav Crkve je ispitati, smijemo li u vizijama augustinke prepoznati osobitu milost. Mi koji od nje primismo te slike i promatramo ih, možemo pustiti da nam postanu poticaj koji će nas otvoriti milosti, kako bismo istinskim nasljedovanjem zadobili udjela u tome životu. Vizije nam dakle mogu

⁶⁷ Usp. J. MAMIĆ, *Teološko-duhovni pristup mistici danas*, Karmelski studij duhovnosti i karmelska KIZ izdanja, Zagreb, 2008., 197.-198.

postati most do savršenstva života našega kršćanskog poziva.⁶⁸Upoznavanje s mističnim viđenjima nalazi svoju vrijednost u tome da potakne vlastito promatranje. „Ne radi se o tome da se gomila znanje, već se radi mnogo više o izgradnji duha da mu se dadu čvrsta načela, te istodobno tankoćutnost potrebna za njihovu raznoliku primjenu.“⁶⁹ Gospodin je svojoj službenici Anni Katharini više puta objavljivao, kako ona dublju spoznaju svetih istina, kao i razmatranja svih Njegovih djela što ih je od početka učinio za čovječanstvo, ne prima samo za sebe, nego i za izgradnju vjernika – kao dokaz da On trajno živi u svojoj Crkvi, te da mudro i milosno djeluje prema njezinim potrebama. Stoga je sestra Emmerick, od svoje mladosti, trajno u nutrini osjećala opomenu da sve treba nekom priopćiti.⁷⁰

3.7. Zapisana viđenja

U pet godina, od 1818. do 1823., dogodilo se da viđenja jedne mističarke zapiše jedan od najznačajnijih pisaca svih vremena romantizma, da im da oblik, u kojem je njemački narod mogao sudjelovati u viđenjima. Bilješka jednog liječnika dr. Wessenera već upućuje na to da je blaženica smatrala svojom zadaćom da prije svoje smrti priopći ono što je prihvaćala kao osobnu objavu. 1817. došao je u Dülmen Christian Brentano, vođen svojim zanimanjem za magnetizam, da bi istražio čudesne glasine o stigmama augustinke. Potaknuo je i svoga brata Clemensa da posjeti Dülmen. U to doba je Clemens bio na početka svoga puta natrag u Crkvu. Mislio je samo na svoja književna djela, ne na svoje povijesne zapise. Ali, njega je odmah zarobila Anna Katharina, njeno čisto lice patnice. On je postao jedan od najznačajnijih izvora od kojih doznajemo o sestrinim viđenjima. Mi si moramo razjasniti u kakvom odnosu stoje viđenja prema istini. Tamo gdje vjernik doživi susret svoje duše koja teži za praizvorom stvari s praizvorom samim, tu je mistika. Razine vremenitosti i vječnosti se dotaknu i time se otpuštaju granice prostora i vremena. U gledanju i spoznavanju natprirodno prodire na prvo mjesto, a čini i trpljenje stopljeni s natprirodnim određuju osobu koja je toliko spremna predati se natprirodnom da može kroz nju odjeknuti neki viši red. Priznajemo si, riječ je o susretu, a on nije ovisan samo o pojedinačnom čovjeku, dakle nižem redu. Natprirodno mora doći u susret, inače žudnja do

⁶⁸ Usp. A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010., str. 486.

⁶⁹ Usp. *Isto*, str. 488.

⁷⁰ Usp. C. BRENTANO, *The Lowly Life and Bitter Passion of Our Lord Jesus Christ and His Blessed Mother Together with the Mysteries of the Old Testament from the visions of Venerable Anne Catherine Emmerich*, edited by C. E. Schmoeger, New York, The Sentinel Press, 1914., str. 45.

smrti može biti velika, a pojam svetosti ispunjen iz junaštva kreposti, a da čovjek vezan za svoju zemaljsku prirodu ne sudjeluje u susretu, a da ne nastane mistika. Nije svaka svetost povezana s mističnim životom. Duh puše tamo gdje hoće, jer i Bog je slobodan. Čovjek u svojem zemaljskom postojanju mora za susret donijeti osobite preduvjete, prije svega bezuvjetno i ponizno predanje i visok stupanj čistoće, da bi se mogao stopiti s praisvorom stvari. U svim vremenima postojali su odabrani ljudi, i možemo s čuđenjem ustvrditi da u vremenima u kojima je veza prirodnog i natprirodnog, a to je sadržaj riječi religija, izgledala posve ugroženo, čulo se i o susretima, kao svjedočanstvu jedne više stvarnosti i prisililo ljude na odluku. Čovjek koji ima dar mističnih iskustava ne gubi svoju ljudsku narav i time ostaje vezan uz svoje mogućnosti, tako da se i ono natprirodno može očitovati samo u granicama, danima povezanosti duše za tijelo. Suprotnosti gledanje i spoznavanje, činjenje i trpljenje su ljudski izrazi koji svjedoče o životu i doživljavanju takvog čovjeka. Samo u tim izražajima se može prepoznati mistika, i tijekom stoljeća se vidi utisnuta u njima. Povijest mistike dokazuje da susret ne ovisi o dobi i spolu- ako se čini da je mladež odabrana, treba imati na umu da u njoj prije postoji preduvjet čistoće, koju odrasli tek dugim pokajničkim životom može ponovo zadobiti; a ako u nizu obilježenih stigmama prevladavaju žene, to se objašnjava time što su njima apsolutno predanje i pripravnost na bol po prirodi sami po sebi razumljivi. Ali ipak, nije to pravilo za stigme i odricanje od hrane, a to nam pokazuju sv. Franjo i pater Pio II. Susret ovisi o volji pojedinca ili težnji o senzacijama, ili čak o najiskrenijoj čežnji. Spremnost na predanje može biti preduvjet, ali ne mora se ostvariti. I Bog je slobodan. I obratno, samo izvanjski znaci ne dokazuju susret, oni samo upućuju na mogućnost. Budući da mogućnost za susret uvijek ovisi o duševnom stanju osobe, dakle o njezinoj krjeposti, a to je mnogo važnije od izvanjskih znakova. Anna Katharina Emmerick imala je vrsnoga duhovnog vođu, oca dominikanca Limberga, koji je sve vrijeme manje polagao na stigme i uzdržavanje od čvrste hrane, a više na krjepostan život, iako je bio uvjeren u natprirodnost stigm. No nije tražio proučavanje od crkvenih instanci i nije za sebe tražio potvrdu vještaka o mističnim znakovima milosti. Za utvrđivanje činjenica važan je vještak i njime će se poslužiti Crkva. Mora se, međutim, naglasiti, jer ima toliko zabluda i među teolozima, da samo u ograničenom području utvrđivanja neke bolesti ili njezina izlječenja vještak može biti školovan i savjestan liječnik. Budući da je njegova struka povezana samo s područjem tijela, bilo bi odveć preuzetno da

on sudi o postojanju mističnog susreta. Crkva, koja se smatra Kristom što dalje živi, ima pravo pridržati za sebe odluku je li došlo do susreta. Za vanjske činjenice kao vještak općenito je bolji povjesničar ili istražni sudac od jednostranog liječnika.⁷¹

Budući da mistična stvarnost nije spremna uključiti se u senzacionalizam, niti služiti profitu, ni protivniku istine, ona se doživljava kao neugodna opomena, a njezini nositelji doživljaju suprostavljanja. Stoga okolina postaje stalni teret i muka za odabrane osobe. No one moraju istodobno iz te muke dobiti novi uzlet prema savršenstvu. Tamo gdje se ne može zaobići stvarnost, nevjernička kritika traži prirodno objašnjenje za sve natprirodne znakove. Kako je u vrijeme Anne Katharine živio dr. Mesmer, koji je načinio temeljita istraživanja o životinjskom magnetizmu, htjela je i okolina Anne Katharine na njoj provesti magnetske pokuse da bi i u ovom slučaju iskoristila spoznaje o životinjskom magnetizmu. Čak su i generalni vikar i ispovjednik pristali na to da utječu na nju kako bi iz poslušnosti prema njoj na to pristala. Oni snagu njezina blagoslova smatraju posljedicom snaga koje sadržavaju njezinu poslušnost i koja se je činila sličnom poslušnosti u hipnozi. Zahvaljujući zapisanim razgovorima dr. Wesenera sa sestrom dobiva se važno razrješenje koje je ona dala iz svojih viđenja. Prvi je tjelesno-zemaljski koji djeluje kod magnetizma, magnetizmom se obuhvaćaju osjeti kroz koje i grijeh dolazi u ljudske žudnje. Tako nastaje velika opasnosti, koja raste iz povezanosti s grešnicima. Ako se u tom slučaju pokaže duša, jer se je magnetizmom otvorila, tad čovjek može postati tako jednostavan kao u zemaljskom raju, kad su mu osjetila bila otvorena za đavolske napasti. Anna Katharina kaže: „Osjećam da je stanje tih osoba na neki način slično mojem, ali prema drugoj strani i iz drugih izvora i s drugim posljedicama. Nama je, međutim, u Isusu Kristu dan sam Bog kao čovjek i kao naša glava, u kojem mi očišćeni i posvećeni možemo postati jedno tijelo.“ Ovdje je, dakle, uspostavljena duhovna veza, koja ne ide preko osjetila, nego se izdiže iz čistoće krštenja. Prorocima i apostolima nije potreban tzv. hokus-pokus magnetizera. Nakon otvaranja duše Kristu nastaje mogućnost da Krist živi u nama i kroz nas. I tu je razlika, u magnetizmu djeluje magnetizer, u mistici djeluje Krist. Zbog neprepoznavanja te razlike svijet satire nositelja mistike. Iz te razlike je jasno zašto zakoni prirodnih znanosti nisu dostatni za prepoznavanje mistične podloge. Nadnaravno se uskraćuje prirodnim

⁷¹ Usp. A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010., str. 485.

zakonima i ne može se uhvatiti, baš kao ni pojam života na stolu za seciranje ili u laboratoriju. Baš naprotiv: svako ispitivanje zemaljske znanosti pretpostavlja odvojenost od života. Tako bi i kliničko ispitivanje stigmi ili života bez hrane moralo nositelja milosti izolirati i odvojiti od njegova naravnog života. Svako ispitivanje pretpostavlja, zbog ograničenja osobne slobode, intenzitet koji ne podnosi bit mističnog susreta. Nadnaravno na laboratorijskom stolu jest proturječnost sama po sebi koja se ne može riješiti, dugogodišnje, opsežno, savjesno promatranje mora trijumfirati nad svakom vrstom pojedinačnog znanstvenog istraživanja. Anna Katharina nosila je stigme više od deset godina, a njezina je okolina bila svjedok njihove autentičnosti, a da nikad nikakav prigovor nije imao pravog temelja. Tako kao rezultat muke zbog ispitivanja neprikladnim sredstvima ostade samo znak njezina predanja nekoj višoj volji. Njezinu predanju nadnaravnom pripadalo je ponizno prihvaćanje vanjskih znakova, čijom je vidljivošću svijet postao svjedokom susreta, iako joj je to svjedočanstvo donosilo bol. Neki su učenici, no ne i prosvjetljeni, to spoznaje i Leibniz. Za istinu koja je cjelina, nije dovoljno znanje, ako svjetlo koje izlazi samo od Stvoritelja ne rasvijetli tamu. Tražiti to svjetlo najvažnija je pretpostavka za pronalaženje istine. Tražitelj ne smije ostati pri svojim osjetilima i opipavanju nesavršenosti stvaranja. Stoga kao posebnu vrstu pripreme za mistični susret nalazimo spremnost na bol. Ona je najprije bijeg pred tamom, a onda postaje spremnost da se s Kristom nadvlada sila zla, tj. trpeći okajavati i okajavajući istodobno pronaći svjetlost i blaženstvo, tako da preko patnje nastane blaženstvo. Kako mistik taj cilj ne traži samo za sebe nego za sve koje ljubi ili su bliski, dakle preuzima na sebe trpljenje kao zadovoljštinu za tuđe sljepilo i slabosti- nemoguće je mističnu patnju izdvojiti od susreta sa svijetom. Mistik nikad nije sam. Ništa nije prikladnije za razapinjanje svojih osjetila i za davanje višega smisla patnji od razmatranja Otkupiteljevih, koji je svojom Mukom omogućio ponovno blaženstvo raja.⁷²

3.7.1. Značaj C. Brentana

Znanost je, stojeći postrance, promatrala viđenja, i unatoč kritikama o nedokazivosti sadržaja, ispravila neke stare predodžbe o događaju. Točno je da je tijekom pojedinačno u epizodama bio nedokaziv pa ga je bilo lako prebaciti u legendu. Ipak, neke slike su davale

⁷² Usp. A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010., str. 6.-7.

prigodu da ih se ispita na mjestu događaja, i izdržale su provjeru. Vidjelica je bila vezana na svoj način shvaćanja i morala se prilagoditi svojem ograničenom rječniku. To je utjecalo na pripovijedanje o njezinim viđenjima. Zadaća da se održi ono mistično viđeno nije bilo lako. Brentano je svoju zadaću smatrao najvažnijim zadatkom mističarke prema Bogu i prema čovjeku, zbog kojeg je trebala zapostaviti i djela ljubavi prema okolini. Od Luise Hensel se saznalo da joj je Brentano priznao da je ponešto dodao svojim zapisima, što ne potječe od Anne Katharine, nego od Martina von Cochem. Ipak, sadržajima se smije pripisati mističarki, dok se impresivan stil pripisuje Brentanu. Mora se ponajprije smatrati da je Anna Katharina pripovjedačica, a Brentano sakupljač izvještaja koji ih zapisuje. Anna Katharina je pisca nazivala hodočasnikom i kao takvog ga je vodila kroz svoja viđenja. On za nju bijaše hodočasnik na putu prema nebeskom cilju. Clemens Brentano je nosio to ime ispunjen ponosom i nije ga se odrekao ni nakon sestrine smrti. Pod tim imenom želi ostati u pozadini viđenja. Njegov tankočutan životopis odabranice Božje zahvala je za prednost njezina viđenja pred njegovom pomoći.⁷³ Autorica Pia Luislampe je izrekla o Anni Katharini slijedeće riječi: „Karakter te osobe je obilježen najčistijom ljubavlju prema Bogu i čovjeku.“⁷⁴

C. Brentano će ustvrditi da A. K. Emmerick pripada među osobe u čijem se životu primjećuje bljesak Kristova križa koji je neizmjereno prožet ljubavlju za čovjeka. Da u naravi osobnosti, koju je svatko za sebe jedinstvenu primio, leži da svatko treba drukčiji pristup, ne treba poricati; u jedinstvenosti viđenja Anne Katharine Emmerick ipak leži mogućnost jedinstvenog poziva. Kad bi nam uspjelo dirnuti srca mnogih, i zato bi sva hvala pripadala milosti trojedinoga Boga, kojemu već blažena augustinka bijaše ponizno oruđe.⁷⁵

⁷³ Usp. A. K. EMMERICH, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010., str. 340.-347.

⁷⁴ Usp. *Isto*, str. 7.

⁷⁵ Usp. *Isto*, str. 488.

Zaključak

Sa zahvalnošću se može utvrditi kako često u vremenima nestajuće vjere zasjaju znakovi mističnih susreta. Od toga nije ostao isključen ni njemački narod. U doba nevjernog vremena općenito, pokazala se jedna njemačka posebnost, a to je mističarka Anna Katharina Emmerick. U doba kao što je sekularizacija i prosvjetiteljstvo ljudi nikad nisu bili silnije potreseni velikom žudnjom za čudesima.

Kad danas govorimo o mistici, nezaobilazna je rečenica K. Rahnera: „pobožni čovjek sutrašnjice bit će mistik, onaj tko je nešto iskustio ili ga više neće biti.“ Rahner s ovom rečenicom povezuje sve one koji su doživjeli iskustvo Boga. To je ujedno i temelj mistike. Danas probuđeni interes za nju proizlazi upravo iz čovjekove želje za osobnim iskustvom.

J. Ratzinger kao kriterij za istinu i vrijednost posebne objave i osobnog iskustva ističe prvenstveno njezinu usmjerenost na samoga Krista. Reći će da kada nas vodi daleko od njega, kad postane neovisna o njemu ili se čak predstavlja kao drugi i bolji plan spasenja, onda sigurno ne dolazi od Duha Svetoga. Svojim iskustvom i svojim nadilaženjem svega iskustvenoga, tj. svega onoga što se može iskusiti mistika postaje temeljnim blagom vjere, i to sve više u svim religijama. Više se očito o kršćanstvu i o religijama ne može govoriti a da se ne govori o mistici. Upravo nas iskustvo i žeđ za Bogom k njoj dovodi.

Slučaj Anne Katharine Emmerick nas upozorava da patnja u svijetu, unatoč Isusovoj smrti na križu za svakog čovjeka, nije zauvijek iščezla. Patnja i dalje ostaje misterij oko kojeg ćemo se uvijek hrvati. Možda slučaj svete Anne Katharine Emmerick i nas potakne na razmišljanje o tome da nas u životu ne povezuju samo radost i užitak, nego i patnja. Posebne objave pomažu vjernicima otkriti ljubav Božju, vrijednost molitve, probuditi duh kajanja i učestalo primanje sakramenata. Bog slobodno preko pojedinih osoba, tako i kod Anne Katharine, šalje svoje nadnaravno svjetlo ne da bi donio novi nauk nego da bi vjernici prakticirali postojeći. Zaključno, možemo reći na tragu Waltera Caspera, odbaci li čovjek mistiku od sebe dovest će se do otcjepljenja od Boga. Mistika je iskustvo Boga.

Bibliografija

- BENKE Cristoph, *Mala povijest kršćanske duhovnosti*, KS, Zagreb, 2012.
- BRENTANO Clemens, *The Lowly Life and Bitter Passion of Our Lord Jesus Christ and His Blessed Mother Together with the Mysteries of the Old Testament from the visions of Venerable Anne Catherine Emmerick*, edited by C. E. Schmoger, New York, The Sentinel Press, 1914.
- GARDET Louis, *Mistika*, KS, Zagreb, 1983.
- GRBEŠIĆ Grgo, PUNDA Edvard, *Eshatološke teme u posebnim objavama*, u: *Obnovljeni život*, 68. 2013.3.
- HALDER Alois, *Filozofijski rječnik*, Naklada Jurčić d.o.o., Zagreb, 2004.
- EMMERICK Anna Katharina, *Gorka muka Gospodina našega*, Naklada sv. Antuna, Denona d.o.o., Zagreb, 2009.
- EMMERICK Anna Katharina, *Siromašni život Gospodina našega Isusa Krista*, Naklada sv. Antuna, Grafički zavod Hrvatske d.o.o., Zagreb, 2010.
- JEDIN Hubert, *Velika povijest Crkve*, V., KS, 1978.
- JOHNSTON William, *Mistična teologija znanost ljubavi*, Demetra, Filozofska biblioteka Dimitrija Savića, 2007.
- MAMIĆ Jakov, *Teološko-duhovni pristup mistici danas*, Karmelski studij duhovnosti i karmelska KIZ izdanja, Zagreb, 2008.
- RODIN Davor, *Poraz prosvjetiteljstva*, Naklada Breza, Zagreb, 2012
- SCHMÖGER Carl Erhard, *The life and revelations of Anne Catherine Emmerick*, Tan books and publishers, Bockford, Illinois, 1976.
- UNDERHILL Evelyn, *Mistični put*, I., HKD sv. Jeronima, Zagreb, 2008.
- WEGENER Thomas, *Život Anne Katharine Emmerick*, Dedecta, Zagreb, 2007